

02
שלום בית
מאברהם אבינו

05
נפלאות
הקיצור
בדברי רבותינו

06
מעט
מן האור

08
משתקין
אותו

14
המטרה -
התקרבות

כתר לראשנו

מרן גאון ישראל רבנו ראש הישיבה זצ"ל

השפעת הסביבה

יושר **ה**אדם **ו**מדותיו **ה**ן הטובות הן הרעות, מושפעות מכמה סיבות: א) מצד טבעו ומזגו של אדם. ב) מצד חינוכו. ג) מצד החברה או מהשכנים. ד) מצד הסביבה. ה) רוח התקופה.

מצד טבעו כיצד? יש לך אדם שטבעו ומזגו נוטה לטוב: לנדיבות, לצניעות, לענוה, לעזרה לזולת, לזריזות, לאהבת צדק ומישרים, להסתפקות, לסלחנות וכיוצא. ויש להיפך, שטבעו מושכו למדות רעות: לקמצנות, שחצנות, גאוה, אנוכיות, עצלות, שקרנות, קנאה חמדה וכעס וכדומה. כמו שמספרת האגדה (עיין בתפארת ישראל סוף מסכת קידושין) על משה רבנו עליו השלום, שמצד טבעו ותכונותיו משעת לידתו, היה עלול ח"ו להיות איש מושחת ורע מעללים, רגזן ובעל כל מדות רעות. אלא שבכח שכלו וחינוכו הטוב התגבר על כל תכונותיו הטבעיות, והפך לדוגמא ולמופת "והאיש משה עניו מאד". ובזה זכה למעלה הגדולה ביותר שהעיד עליו יוצר הכל ב"ה (במדבר י"ב ח'): "פה אל פה אדבר בו ומראה ולא בחידות". כי להפוך טבעו ומדותיו מן הקצה אל הקצה היא עבודה גדולה מאד. כמו שאמר הגאון ר' ישראל סלאנטר ז"ל: "קל לעבור על כל הש"ס מאשר לתקן מדה אחת בשלמות".

וכאן אנו מגיעים להשפעת **החינוך** על מדות האדם והתנהגותו, דוגמת משה רבנו ע"ה, שאע"פ שמצד טבעו לא היה טוב הנה החינוך השוה ויישר מדותיו, וכמאמר הכתוב (משלי כ"ב ט"ו): "אולת קשורה בלב נער שבט מוסר ירחיקנה ממנו". היינו מצד טבעו של האדם אולת קשורה בלבו אם מעט ואם הרבה, כי יצר לב האדם רע מנעוריו (ואמרו רבותינו זכרונם לברכה בסנהדרין דף צ"א ע"ב, שתיכף בגיחו מרחם נכנס בו יצר הרע, ורמזו בזה שאחר אותיות **רחם** באלפ"א בית"א באות אותיות **שטן**). ומהי התרופה לזה? שבט מוסר - החינוך, אם בשבט אם במוסר, ירחיקנה ממנו. נער נער ושיטת החינוך המתאימה לו, יש נער שיספיקו לו כמה געורות מוסריות, ויש שאינו נכוה אף בחמי חמין וצריך לו שבט ממש, כידוע הפתגם: "לחכימא ברמיזא, ולשטיא בכורמיזא" (באגרוף). וזהו שאמר שלמה (משלי כ"ב ו'): "חנוך לנער על פי דרכו", שצריך לחנך כל נער לפי רוחו ודרכו אם רך ואם קשה, שכל ילד וילד הוא עולם קטן בפני עצמו ומסכת שלמה הטעונה לימוד. ואז המחנך יהיה בטוח "גם כי יזקין לא יסור ממנה", שהחינוך משאיר רישומו באופיו ותכונותיו של הילד להיותם מבוססים ויציבים, וישאר איתן כסלע בחינוכו הטוב. וכמו שכתבו המפרשים ז"ל שהכינוי "עם קשה עורף" לישראל אינו לגנותן אלא לשבחן, שהם בעלי אופי איתן ותקיף (ישראל עזים שבאומות. ביצה כה:), ולא האמינו במשה רבנו ע"ה עד שראו ממנו כמה נסים ונפלאות, ועל כלם מעמד הר סיני ועשרת הדברות, שעליהם נאמר (שמות י"ט ט') "וגם בך יאמינו לעולם", ומאז לא ישובו מפני כל. לא כן אומות העולם שאופיים קל ורכרוכי, היום בהכרזה קלה של נביא (יונה ג' ד'): "עוד ארבעים יום ונינוה נהפכת", ויאמינו אנשי נינוה וגו' ויקראו צום וילבשו שקים וגו', ומחר שבו אל סורם עוד יותר עד שנחרבה נינוה לחלוטין כמבואר בנבואת נחום ובמדרשים.

אולם, גם החינוך המוצלח ביותר צריך שמירה מעולה משועלים קטנים מחבלים כרמים האורבים על כל צעד ושעל. מחבלים בדמות **השפעת החברה והשכנים**, כמ"ש במשנה במסכת סוטה (דף ז' ע"א): הרבה ילדות עושה, הרבה שכנים הרעים עושים. ואפילו אדם טוב בטבעו ובחינוכו עלול לפעמים לאבד את הכל בהשפעת הנ"ל, שרואה יום יום את מעשיהם המושחתים, ולאט לאט חיידקי היצר הרע חודרים אל קרבו בלתי להרגיש, והוא לא ידע ואשם. ולכן ציוו חז"ל (אבות פ"א מ"ז): הרחק משכן רע. ומספרים על הגאון חפץ חיים שאמר לאיש אחד שהיה עד-ראייה לחילולי שבת המתרבים והולכים בעיירתו: ומה אתה מגיב על זה? - מה בידי לעשות, רבי? - "לפחות היית צריך להתעלף", ענה הגאון. וכוונתו רצויה שהרגילות לראות מעשי פושעים ומזידים יום יום, פועלת בהתמדה לקרר את האדם מרגש היראה שלו עד שנתפסם להרהורי יאוש, מעין שאמר הנביא (מלאכי ג' י"ד) "אמרתם שוא עבוד אלקים" וגו'. ולכן צריך האדם לסלוד ולברוח מחברים רעים ופושעים כבורח ממחלה מדבקת רח"ל. וידוע מאמר חז"ל: אל תאמין בעצמך עד יום מותך, שהרי יוחנן כהן גדול שימש שמונים שנה בכהונה גדולה ולבסוף נעשה צדוקי.

ולא רק שכנים וחברים קרובים, אלא גם **הסביבה** כולה משפיעה רבות על דעות האדם והשקפתו, כי האדם הוא מדיני בטבע, ומתמזג עם הסביבה והאוירה הכללית שחי בה, ואינו יכול לעמוד נגד השפעתה לאורך ימים. ומה גם כלי התקשורת הבאים בתרועה ובקול שופר ונכנסים ישר מן החלון לחדר משכבו, והשפעתם עצומה מאד.

והגורם האחרון הוא **התקופה**, רוח הזמן, המודרניזציא. כמו שעינינו רואות בזמן הזה בעוונות הרבים, שעל כל דבר אומרים לך "היום לא כמו שהיה פעם. היום העולם התקדם ואינו מכיר במגבלות הפרימיטיביות ובהשקפות הפאנאטיות שלא הצליחו לעמוד במבחן הזמן", וכהנה וכהנה טענות שוא ומדוחים. ואפשר להמליץ על זה מה שאמרה חנה בתפלתה: אל תרבו תדברו גבוהה גבוהה - ותאמרו - יצא "עתק" מפיכם (דברי התורה עתיקים ונושנים ואינם תואמים את רוח הזמן, לא כן!) כי אל דעות ה' (הקב"ה צופה וקורא הדורות מראש, מכיר את דעותיהם של בני האדם האחרונים ביותר אשר יקומו עלי אדמות) ולו נתכנו עלילות (כל מפעלות בני אדם ועלילותיהם מתוכננים על ידו, כי הוא ידע מתי שוא. ואם הוא נתן לנו תרי"ג מצוות לדורות עולם, הרי ידוע לו יתברך שאלו המצוות כחן יפה לגבי כל הדורות, ולא ישתנה מהן כלום).

שלום בית מאברהם אבינו

ה'צרה' של שרה

מסופר בתורה, שלאחר שהגר שפחתה של שרה אמנו נישאה לאברהם והרתה ממנו, היא התחצפה לשרה גבירתה, 'צפצפה' עליה וזלזלה בה. לשרה היה קשה מאד לקבל את זה. התורה כותבת את המלים שהיא אמרה לאברהם אבינו, מילים קשות מאד: "ותאמר שרי אל אברם חמסי עליך, אנכי נתתי שפחתי בחיקך, ותרא כי הרתה ואקל בעיניה, ישפוט ה' ביני וביניך!". כאב לשרה אמנו על היחס שהגר נתנה לה. הרי היא בעלת הבית, ובאה השפחה הזו וצוחקת עליה. לכן היא התבטאה במילים קשות נגד אברהם אבינו.

התבטאות לדורות

לכאורה יש כאן שאלה גדולה. הרי התורה מאד מצמצמת במלים, יש הרבה הלכות חמורות שהתורה לא כתבה במפורש, ואנחנו לומדים אותם מדיוקים שונים, מקל וחומר, מגזירה שוה ומכל המדות שהתורה נדרשת בהם. אם כן, מדוע פסוקים כואבים כאלה נכתבו בתורה? הלא "כבוד אלקים הסתר דבר" (משלי כ"ה, ב'), יש דברים שמחמת הכבוד מסתירים אותם. את הפסוק הזה ששרה אומרת, קראו וקוראים ויקראו במשך כל הדורות, הציבור שנמצאים בכל בית כנסת ישמעו אותו בכל שנה כשיגיעו לסיפור הזה, כאשר כל ילד בתלמוד תורה יגיע לפרשת "לך-לך" הוא ישמע את הפסוקים האלו, מדוע התורה לא העלימה את ההתבטאות החריפה הזו מהסיפור? מה התורה רוצה ללמד אותנו?

כיצד מגיבים לאשה

אלא **התורה באה לחנך אותנו**. אברהם לא היה בבית כל היום, חוזר בסוף היום, ובלי הודעה מוקדמת סופג כאלה מלים קשות מאשתו. מה התגובה שלו? הוא לא מחזיר לה במלים קשות משלו, אלא אומר לה: "הנה שפחתך בידך, עשי לה הטוב בעיניך". נתן לה מה שביקשה. אדם אחר מה היה עושה? היה 'הופך שלחנות', היה משיב מלחמה, עד ששניהם היו כועסים ומחרפים אחד את השני.

אבל אברהם אבינו לא היה כך. הוא לא היה בבית, הוא לא יודע מה עבר על אשתו בהעדרו, וכאשר דיברה אליו ככה, הבין שהגר הציקה לה, הכעיסה אותה וצחקה עליה. הוא הבין שהיא אינה מתכוונת לדבר נגדו, היא לא רוצה לומר לו **שהוא** לא בסדר, אלא רק לשפוך את מרירותה. לכן מה עשה? ירד לשורש הבעיה ואמר לה: "הנה שפחתך בידך". התכוון לומר לה: את חושבת שאני מחשיב את הגר כאשתי?! לא! את אשתי, ובעיני היא נשארה השפחה שלך! את יכולה להעניש אותה כרצונך ולעשות בה כחפצך!

'טלפון' לבורא עולם

אצל משה רבנו אנחנו רואים משהו דומה. משה נקרא "איש האלוקים", כך כתוב בתחילת פרשת וזאת הברכה (דברים ל"ג, א'). משה רבנו היה מדבר עם הקב"ה "פנים אל פנים כאשר ידבר איש אל רעהו" (שמות ל"ג, י"א). כשבאו האנשים שנטמאו במת למשה רבנו, ואמרו לו שגם הם רוצים להקריב קרבן פסח, אמר להם משה: "עמדו ואשמעה מה יצוה ה' לכם" (במדבר ט', ח'). רש"י שם כותב, שמשה רבנו היה מדבר עם ה' מתי שהיה רוצה, לכן אמר להם להמתין הוא ישאל וה' ישיב לו. **זה מדהים לחשוב על זה, כאילו יש לו טלפון אלחוטי לבורא עולם.** ראינו דבר כזה גם אצל בנות צלפחד, כתוב בפסוק: "ויקרב משה את משפטן לפני ה'" (שם כ"ז, ה').

אדם צריך להבין את הצד השני. גם אם באת הביתה ובמקום שאשתך תקבל אותך בסבר פנים יפות היא צעקה עליך, אל תגיב! אתה לא יודע מה עבר עליה היום. אתה גם לא צריך להפגע מזה, בדרך כלל היא אינה מתכוונת להאשים אותך ולצעוק עליך, היא אומרת את זה רק מתוך כעס או לחץ

בפרשת בהעלותך באו עם ישראל והתלוננו שהם רוצים בשר, בא משה רבנו לקב"ה ואמר לו: "מאין לי בשר לתת לכל העם הזה?" (במדבר י"א, י"ג). יש כאן תמיהה רבתי: משה רבנו - הענק שבענקים - אומר דבר כזה?! איפה האמונה?

אלא משה רבנו עמד באותה שעה בפני לחץ גדול. שש מאות אלף גברים צועקים לו "תנה לנו בשר!". אולי אפילו הביאו גם את הנשים והילדים שלהם, עשו לו 'הפגנת המיליון'... אמנם משה רבנו היה 'איש האלוקים', אבל הוא נשאר 'איש', הוא עדיין בן אדם. מתוך כל הלחץ הזה הוא בא לקב"ה ואומר לו "מאין לי בשר?". הקב"ה בהחלט הבין אותו ולא העיר לו כלום, הוא לא העניש אותו כמו במי מריבה ששם משה קיבל הוראה מה לעשות, הוא ידע שאין למשה רבנו אפשרות לעמוד בפני לחץ כזה.

לחשוב לעומק על הצד השני

גם בסיפור עם אברהם ושרה וגם בסיפור עם משה רבנו, התורה מלמדת אותנו דבר חשוב: **אדם צריך להבין את הצד השני.** גם אם באת הביתה ובמקום שאשתך תקבל אותך בסבר פנים יפות היא התנפלה עליך וצעקה עליך, **אל תגיב!** אתה לא יודע מה עבר עליה היום. אתה גם לא צריך להפגע מזה, בדרך כלל היא אינה מתכוונת להאשים אותך ולצעוק עליך, היא אומרת את זה רק מתוך כעס או לחץ.

העצה שהצילה את חיי הנישואין

לפני כמה שנים הייתי בצרפת. לאחר תפלת ערבית בא אלי יהודי שאני לא מכיר, והתחיל לדבר אתי בצרפתית. אני לא מבין צרפתית, לכן ביקשתי מהמלוה שלי שיתרגם לי מה אומר האיש. המתרגם שמע ואמר לי שהוא מבקש ברכה לשלום בית. עניתי ליהודי: "אם כואבת לך הרגל, אתה מבקש ברכה מהרב לרפואה שלמה ומסתפק בזה? או שבנוסף לכך אתה הולך לרופא ועושה צילום, לוקח תרופות, אולי גם מקבל זריקות ואם צריך גם עובר ניתוח?". הוא השיב לי שהוא עושה הכל כדי להתרפאות. עניתי לו: "ובשלום בית אתה חושב שמספיקה לך ברכה וזהו? **שלום בית הוא לא פחות חשוב מהרגל שכואבת!**". כך הוא הבין, נפתחו לו העינים, ושאל אותי מה באמת עליו לעשות.

הסברתי לו: "אתה צריך ללמוד איך לחיות בבית. ברגע שאשתך פגעה בך ואמרה לך מלה הכי קשה שיכולה להיות, **אני אוסר עליך לענות!** כמה שזה מר, תבלע את

ממלכת התורה כסא רחמים
יו"ל ע"י
מוסדות ישיבת
'כסא רחמים'
המרכז רח' הרב עוזיאל 26 ב"ב
1700-50-51-52
ykr.org
ovd555@gmail.com

עורך:
הרב עובדיה חן
רכז מערכת:
הרב דוד חדאד
גרפיקה ועימוד:
שוהם
תמונות:
ארכיון הישיבה
ארכיון עובדיה חדוק
הראל זנזורי
משה אהרון חדאד
אלחי טל
עזרא טרבלסי
י.מ.

זה. אל תהיה גיבור, אל תראה לה איך אתה יודע לענות, איך אתה יודע לדבר, **תשתוק!**

"מחר או מחרתיים בבוקר, כשהרוחות ירגעו, תשב עם אשתך על כוס קפה ועוגה ותשאל אותה בעדינות מה עשית לה שגרם לה לדבר ככה. תבקש ממנה שתסביר לך איפה הטעות שלך. אתה תראה, אם תעשה כך, היא תעשה חשבון נפש ותתחרט על מה שאמרה, היא תאמר לעצמה שהיא באמת דיברה אליך לא יפה, וכך כשתדבר איתה למחרת על מה שהיה, תראה שהיא כבר התחרטה על מה שאמרה. היא תבין אותך וגם תזהר בעתיד לא לומר עוד מלים דומות. כך תזכו בעזרת ה' לחיות טוב".

שנה לאחר מכן נסעתי שוב לצרפת והייתי באותו בית כנסת. בא יהודי אחד ודיבר אתי בצרפתית, ביקשתי מהמלוה שיתרגם, והוא אמר שהאיש רוצה לומר לי תודה רבה על העצה שנתתי לו. אני לא זכרתי אותו, לא הבנתי איזו עצה נתתי לו, אבל אז הוא הזכיר לי ששנה קודם הוא דיבר אתי על השלום בית שלו ונתתי לו את העצה לשתוק.

ואז הוא החליט לדבר בפני הציבור: "רבותי, נישאתי לפני כארבע שנים, ושנה בערך לאחר הנישואין חיי הפכו להיות מרים כלענה, הרגשתי שאלו שנים של מות. אני ואשתי הסתכסכנו על כל דבר קטן - היא עוקצת אותי ואני מחזיר לה וכן הלאה, עד שהמריבות הגיעו עד לב השמים. שנה שעברה, בדיוק באותו היום שהרב היה כאן, אני ואשתי החלטנו שזה היום האחרון שאנחנו חיים ביחד! תכננו שלמחרת אנחנו הולכים לרבנות לתת גט! ואז פגשתי את הרב והוא נתן לי עצה לשתוק.

"חזרתי הביתה, אמרתי לאשתי שדברתי עם הרב וסיפרתי לה מה הוא אמר לי. אמרתי לה אולי כדאי לנסות בדרך הזו, הרי לא אני ולא היא היינו מעוניינים להתגרש, זה היה רק בלית ברירה. לכן אשתי הסכימה לנסות.

"עברה שנה", הוא מספר, "ואני אומר לכם: **ברוך ה', השנה הזאת היתה שנה שהרגשתי בה חיים, לאחר שלש שנים שהרגשתי את המות!**".

"הניחו לו ויקלל כי אמר לו ה'"

כאשר דוד המלך ברח מפני אבשלום בנו, ראה אותו שמעי בן גרא שהיה ממשפחת שאול, וקילל אותו קללות נוראיות. אבישי בן צרויה שהיה אחד מראשי הצבא של דוד, קם ואמר לו: "לאדם כזה שמבזה את המלך מגיעה מיתה! תן לי רשות ואהרוג אותו!". אבל דוד לא הסכים, אמר לו: "הניחו לו ויקלל כי אמר לו ה'" (שמואל-ב' ט"ז, י"א).

כל אחד יכול לכעוס, יכול לצעוק, יכול לקלל, אבל לא זו הדרך. אדם צריך להשתדל להיות רגוע ולא לכעוס. **להכניס בראשו שאם מישהו פגע בו - הוא שליח של הקב"ה לפגוע בו בגלל דבר לא טוב שעשה.** על האדם לבדוק את המומים שלו, לנסות להבין היכן הוא היה לא בסדר שגרם לחברו להתחמם כל כך, לכעוס עליו ולגעור בו, וכך יתקן את מעשיו. **אם באמת ננהג ככה, בעזרת ה' נזכה לחיים טובים ומאושרים.**

המעשה אשר יעשון

פסקי מרן ראש הישיבה זצ"ל

ערך: הרב יצחק מאזוז

הלכות השבת אבדה

א. המוצא אבדה שיש בה סימן, אם היתה דרך הינוח, אסור לקחת. ובדיעבד שלקח והכריז ולא בא אף אחד, הרי אלו שלו (עיין בש"ע סימן ר"ס סעיף ט'). (שו"ת מקור נאמן ח"ג סי' אלף רלג).

ב. המוצא חפץ של חברו ברשות הרבים במקום הגלוי לכל, ועלול להיגנב, אם החפץ יש בו סימן, לא ישאירנו שם ברשות הרבים, שלא יטלוהו עוברי דרכים, אלא יקחהו למשמרת, וירשום פתק או פתקים בעמוד חשמל הסמוך שנמצא חפץ פלוני, מי שאיבד אותו יתקשר למספר פלוני ויטלהו על פי סימנים. וכן מגבת ששכחו הבעלים במקוה, מסתמא יש בה סימנים בצבע וגודל וכיו"ב, וירשום כנ"ל. או יפקידנה בידי מנהל בית המרחץ אם הוא אדם נאמן, ולא ישאירנה שם. (הסכמה לספר תורת האבדה להגר"א צברי).

ג. המוצא שקל אחד או שניים [שיתכן שעדיין לא נודע לבעלים מחסרונם ולא התייאשו], נראה שדין זה תלוי בשני תירוצי הט"ז, ולכן יקחנו ויתננו לצדקה, לזכות הבעלים אם לא נתייאשו, ואם לאו, יהיה לזכות המוצאו. וקמי שמיא גליא. (הסכמה לשו"ת שבות עמי ח"א).

ד. כאשר מוצאים שטר כסף בקרבת בית כנסת או בנין מגורים, יש לפרסם מודעה, והסימן יהיה הסכום או המקום, ובאיזה שטרות או מטבעות (שו"ת מקור נאמן ח"ג סי' אלף רלח).

ה. בעבר כתבתי שאם אדם מוצא אייפון, יש להכריז עליו ולהשיב לבעלים (עיין אור תורה טבת תשע"ה סי' מג מכתב מד, ושו"ת מקור נאמן ח"ג סי' אלף רמב). אולם כיום שיש אייפון מסונן, המוצא אייפון שאינו מסונן, לא יחזיר לבעלים וישמידו מיד, כי תשעים אחוז שנעשה למטרה רעה (בית נאמן גליון קעה ראה תשע"ט אות ו).

ו. מי שמצא ספר בישיבה ללא שם, יתלה מודעה בלוח הישיבה שכל מי שאיבד ספר יבוא ויתן בו סימנים, או שיכירנו בטביעות עין, ואם עבר חודש ולא בא איש, מסתמא הבעלים הפקיר אותו, ויכרוך אותו יפה (שיקנה אותו גם בשינוי מעשה), ויהיה שלו. וכן האחראים על הישיבה שרואים ספרים ללא שם הנמצאים בישיבה, יעשו רשימה מכל הספרים [ויפרסמו הרשימה], וכל ספר שלא נדרש תוך חודש מבעליו, יעשו בו כרצונם (שו"ת מקור נאמן ח"א סי' תתיב, תתיג).

ז. המוצא אבדה, צריך לפרסם בעתון במדור "השבת אבידה" במשך חודשיים (שו"ת מקור נאמן ח"ג סי' אלף רלד).

ח. מי ששאל עט ממאן דהו באוטובוס, ושכח העט אצלו, ירשום מודעה סמוך למקום האוטובוס, ויחכה חודשיים-שלשה (שו"ת מקור נאמן ח"ג סי' אלף רלה).

ט. תלמיד שמצא כסף בתלמוד תורה, ויש חשש שהכסף שייך לאחד הילדים, יש לפרסם מודעה: נמצא כסף בת"ת, מי שיתן סימן בסכום או מקום יקבל אותו. ואם לא בא אף אחד, ייכנס לקופת הת"ת. ולא לתלמיד המוצא, דחיישינן שהגיע אליו לפני יאוש בעלים. ואם הוא סכום גדול יעשה בו צרכי רבים (שו"ת מקור נאמן ח"ג סי' אלף רלז).

י. אשה שאיבדה על שפת הים סכום כסף גדול ומצאו מישהו, הורו הפוסקים שכיון שבעלה לא ידע ולא נתייאש, וממילא הגיע למוצא לפני יאוש, חייב להחזירו, דקיי"ל כאביי (שו"ת מקור נאמן ח"ג סי' אלף רלז).

יא. מי שמצא כסף [ללא סימן] ליד אדם שנאבד לו כסף יחד עם עוד כמה דברים, צריך להחזיר לו עם שאר הדברים (שו"ת מקור נאמן ח"ג סי' אלף רלט).

יב. המוצא תפלין, יש לפרסם מודעה על "השבת אבדה" בעתון חרדי, ולהודיע באיזה מקום ובאיזה תאריך נמצאו, ויבואו הבעלים ויתנו סימן בשקית וכדומה. ואם לא באו הבעלים תוך חודשיים, מותרים (אחר בדיקה). (שו"ת מקור נאמן ח"ג סי' אלף רמ). ולהשתמש בתפלין מותר לאלתר אחר המציאה (ארים נסי ב"מ כט: ד"ה בגמ' שם).

יג. כיום שמעבירים מציאות למשטרה, אם המשטרה היתה מכריזה על המציאות בעתונים או ברדיו ולא באו בעליהן - מותר לקנות ממנה.

אבל אם לא הכריזה עליהן, ויתכן מאד שהבעלים לא ידעו לאן לפנות - אסור לקנות מיד המשטרה, אלא אם כן עבר זמן סביר שבודאי נתייאשו מהם הבעלים, או שהדברים קלי ערך שאין להם דורש.

ואם יש ספק - יקנה אותם מהמשטרה ויפרסם שמי שיש לו בהם סימן מובהק יתן סימן, וישלם מחירם (כפי שקנה אותם מהמשטרה) ויקחם. ואם לא בא איש, הרי אלו שלו (שו"ת מקור נאמן ח"א סי' תתיד).

יד. סגולה למציאת אבידה, יאמר הריני נודב סך ח"י פרוטות לעילוי נשמת רבי מאיר בעל הנס, כדי שאמצא אבידתי. ויאמר ג' פעמים: אלהא דמאיר ענני. וכן יקרא את הסיפור על הצדיק רבי הירש לייב (תהלים אמת קנה עמ' תצג ועמ' תקי).

לע"נ האשה הכשרה שנזדככה ביסורין רבים, עבדה במטבח הישיבה במסירות כ- 40 שנה

מרת רבקה שבתאי ז"ל

ל' תשרי תשפ"ז

מכתבים ממרן רבנו הגדול מייסד הישיבה זצ"ל הי"ד בענין הכנסת לימודים אחרים במקום לימוד העיון

(נדפסו בסוף ספר תולדות מרן רבנו "פטיש החזק" חלק ב' נספח 10)

מכתב א'

בס"ד תונס יום י"ג חשון התשי"ד 22/10/1953

לכבוד מעלת ותהלת אדוננו מורנו ורבינו ועטרת ראשנו **כמה"ר רבי דוד בן בארון יצ"ו**, הרב הראשי בעוב"י תונס ואגפיה יע"א.

אחרי דרישת השלום למני"ר [למר ניהו רבה]!

שמועה שמעתי שיש הצעה בנוגע ללימוד התלמידים אשר ב[ישיבת] "חברת התלמוד", **ראשונה, להחליף איזה שעות מלימודי הגמרא ללימודים אחרים תורניים.** שנית, להיות הלימוד עברית בעברית. והענין נכון לבא היום לפני מועצת הרבנות.

ובכן באתי בזה לפני כבוד מעלת האדונים האחראים בדבר, **בתור אחד מאבות הבנים בנוגע לבני מאיר יצ"ו** למחות נגד ההצעה הנ"ל, ובתור **אחד מהמנוסים במקצוע הזה בחברת התלמוד משך שש עשרה שנה,** לחוות דעתי הקצרה לפניהם, **שהחסרון משעות לימודי הגמרא, הוא פסידא רבא דלא הדרא, כי התלמידים האלה מתכוננים בס"ד, להיות מומחים בלימודי התלמוד והפוסקים לדעת מה יעשה ישראל.** ורק ביום הששי שאינו מוקצע ללימוד גמרא יתכן לקבוע בו לימודים שונים, אך לא בשאר ימות השבוע.

וגם **בנוגע לביאור הגמרא בשפה העברית,** אלו היתה השפה מפושטת בינינו כל צרכה, ודאי היה נכון מאד, אך **עכשיו שאין התלמידים רגילים בה,** במקום להביע רגשי לבבם ודעתם בעומק ההבנה והעיון, צריכים להיות משוטטים בשטחי השפה והלשון לחפש הניבים והמלות אשר יתאימו להם, והלואי שימצאו, **וזה גורם מונע גדול להשיג המטרה הרוממה המתכוננים אליה שהיא עומק העיון וזכות השכל והסברא ברעיוני הגמרא ומפרשיה,** כי אין מלאך אחד עושה שתי שתי שליחיות במעמד אחד וברגע אחד.

אי לזאת, בקשתי שטוחה לפני מעלת האדונים הנ"ל לדחות ההצעה הנ"ל דוקא ליום הששי, וכנזכר לעיל, ותקותי תאמצני כי תקובל דעתי המבוססת על ברכי הנסיון של שנים רבות. ושלום רב.

בכבוד רב

הצעיר ע"ה מצליח בלא"א רפאל מאזוז סילט"א

--

גם אני בנוגע לנכדי ישועה שמעוני יצ"ו, וגם מצד הנסיון הלמודי בכמה שנים, מתנגד בכל עוז להצעה הנז' לעיל.

(וחתים)

ע"ה ישועה אלמליח ס"ט

[חבר בית הדין הגדול בתונס, נתבש"ם ביו"ט ראשון של פסח תשי"ח]

מכתב ב'

יום כ"א כסלו התשט"ו

לכבוד מורנו ורבנו ועטרת ראשנו, ראש רבנינו וזקן חכמינו, הרב הגדול מבצר עז ומגדול,

כמה"ר **ר' דוד בן בארון** יצ"ו, הרב הראשי בתוניסיה יע"א.

שלום וברכה רבה!

אמש הגיד לי בני **יוסף [צמח]** יצ"ו הלומד אצל רבי **פרג'י וזאן** יצ"ו מלמד התלמוד באור-תורה, **שבאותו זמן מועט שהיו לומדים בו קטע קצר בש"ס ברכות, נגזרה גזירה להחליפו בקטע מפרקי אבות שנתנו לו שם, הנדפס מיוחד במינו לכך** [מנוקד, עם פירוש הרע"ב בדילוגים]. והביאו בידו והראהו לי. וכן היה, שהיום לא הוליך בידו המסכתא!

במקרה זה **הנני לערוך השתלשלות תהליך התרוקנות התורה** - מזמן אשר אני בו עד ראיה - **מהמקור היחידי והאחרון פה העירה "אור תורה", אשר** היה כמו "אור" לארבעה עשר.

בבואי תוניסה בשנת התר"ץ ל"חברת התלמוד" ע"י **הרב הראשי רבי יוסף אלגז זצ"ל** [נ"ע בשנת תרצ"ד], היה באור-תורה מורה צרפתית אחד לשעות אחדות. והרב המלמד תלמוד גם הוא היה **אחד**, אבל היה מלמד **כל היום**, ארבע שעות בבקר וארבע שעות בערב. והתלמידים העולים ל"חברת התלמוד" [לישיבה שאחר בית ספר אור-תורה] היו כחצי מעיינים.

אחר שנים נשתוו המורה צרפתית והרב התלמודי בד בבד, להיות שניהם מלמדים **כל היום**. אבל מאחר שכתוב "ולאום מלאום יאמץ", אי אפשר להיותם עומדים בשוה, ובכל פעם היתה הטייה לחובה ב"מ. **ולילות עמל מינו לי במלחמות מצוה ע"י הרב הראשי רבי חיים בלעיש זצ"ל** [נ"ע בסיון תש"ז].

בשנים האחרונות נתרבו המורים לצרפתית במדה גדושה, על אחד חמשה ויותר, אבל בתלמוד גם להוסיף אחד - לא. כי צריך להיות דוקא מלמד **אחד ויחיד** לתלמוד, מחשש הידוע והקדום "פן ירבה"!

אבל גם זה לא הספיק, אלא שהרב היחידי התלמודי עמד **למחצה** ואינו מלמד תלמוד רק שעות אחדות, והשאר פרשה, כאשר לְפָנִים בצרפתית, שגלגל הוא חוזר בעולם.

ומה היו הפירות?

הנה התלמידים הרבים בן-פורת-יוסף שעלו ל"חברת התלמוד" בחורף הזה הוכיחו, שאין יודעים אפילו להמשיך פשט גמרא כהוגן, וכל שכן פירוש רש"י, והתוספות כלל וכלל.

אבל גם הניצוץ הדק הזה עומד לכבות חלילה כליל ב"מ! **כי היה התלמוד לקוץ מונד בעיני אחינו-שונאינו, ורוצים להחליפו בְּאַלְיָה חלקה, שאין בה לא אסור ולא מותר, לא קושיא ולא פירוק, פרקי אבות!** ויפה אמר המקונן [בקינות לליל תשעה באב]: **והתלמוד כמו גלמוד מי יבונן?**

מאד אני נדהם מתהליך אשר כזה! על זה ידוו כל הדווים, שבכל יום ויום אנו לאחור ולא לפנים. האם דתנו אנו שוכחים או משכיחים? **חוששני מאד!**

בין כתיבה לחתימה, הגיד לי חברנו הרב הדו"מ [הדיין ומורה] **רבי יהודה וזאן** (יצ"ו) שבאספה האחרונה במועצת הרבנות, היתה החלטה שלא יתחדש כל שינוי גם באור-תורה בלי רשיון המועצה. ונתמנו על זה למשגיחים הרב המזכיר **רבי חיים אצוייד** יצ"ו והרב המלמד עצמו **רבי פרג'י וזאן** יצ"ו, ואיך איפוא היתה כזאת? זאת פליאתו של הרב הנזכר יצ"ו.

אבל אני הכותב מבקש מאד לתשומת לבה של הרבנות והמועצה, להשתדל בכל עז ולעמוד על הפרק, ולהסיר כל המכשולים והמעצורים, ולדחות כל הטענות והתואנות, **ולקבוע החלטה חזקה להיות הרב היחידי התלמודי אשר באור-תורה, מוקצע דוקא <u>ללימוד התלמוד כל היום</u>, ולא תגע בו יד ללמד לא פרשה ולא פרקי אבות** [שהיו שם מלמדים אחרים לפרשה בטעמים וב"שרח" [תרגום] ערבי], **ולא משניות ולא כלום, <u>רק תלמוד</u>**, כי אותה אנו הורי הבנים מבקשים. וכולי האי והלואי שיגיעו ויציצו ויוציאו פרח, כי אנו מן המנוסים עשרות בשנים.

ובאמת אילו היה בית-ספר אחר בעיר המלמד תלמוד למתחילים כאשר בג'רבא, לא הייתי מדבר עד הנה, רק הייתי מוציא את בני יצ"ו למקום אחר. אבל עכשיו שזהו המקום היחידי פה, מה אעשה?

אקוה שֶׁבַּקָּשָׁתִי זאת להיות הרב מלמד כל היום **דוקא תלמוד**, תעלה לרצון לטובת התלמידים וּבְנֵי מכללם, ולא אשוב ריקם (זולת בעש"ק כנהוג).

ואין להאריך כי אם בעתרת החיים והשלום, כדמ"ל [כדת מה לעשות] להדר"ג נ"י.

בכבוד רב (וחתים)

הצעיר ע"ה מצליח בלא"א רפאל מאזוז סילט"א

מאת: הרב עובדיה חן

פנינה מתורתו של מרן ראש הישיבה רבנו הגדול זצוק"ל

והיה הקצ'ר אמיץ

נפלאות הקיצור בדברי רבותינו, חכמים במהלך הדורות שהשתבחו בקצרנותם, ומתי דוקא ראוי להאריך

מאריך - טרחא

בשבח הקצרנות דוקא האריך רבנו רבות בכתב ובעל פה. כל כך קשה היה עליו לסבול האריכות, עד שבמכתב לחכם אחד הוא מעיר בנעימות: "...וכבוד תורתו האריך הרחיב כיד ה' הטובה עליו. ואני בעניי לא כן אנכי עמדי, כי **מעודי אהבתי הקיצור** והבנת פשוטן של דברים, והאריכות גורמת לי בעוה"ר ללמוד פסקי פסקי, ותורתי נעשית לי קרעים קרעים".

כשהיה נתקל באריכות ובחזרתיות, היה נוהג בדרכו המיוחדת לנגן את הפסוק בטעמיו: "וכפתור תחת שני הקנים ממנה" (מלים אלו חוזרות על עצמן בפסוק בתורה שלש פעמים: שמות כ"ה ל"ד ושם ל"ז כ"א). ולעתים היה מליץ על כך את דברי הגמרא (ברכות דף ל"ד ע"א) "כמה ארכן הוא זה?"...

לדעת רבנו הקיצור נצרך ביותר כאשר מביאים דברי אחרים, ובספרו "דרכי העיון" (עמ' ק"ע) התבטא: "אמנם אדם רשאי להאריך בדברי עצמו, אך 'למלא גוילים בדברים שאולים' למה?...".

אולם עם כל שבח הקצרנות, סייג רבנו שפעמים דוקא עת להאריך, כפי שמצינו פסוקים הכופלים עצמם לאות שמחה, כמו "וה' פקד את שרה כאשר אמר, ויעש ה' לשרה כאשר דיבר" (בראשית כא, א), כי דרך השמח להרבות ולכפול דבריו. וכן הזהיר רבנו בספרו "דרכי העיון" (מאמר ג' אות כ"א), לא לקצר יותר מדי, ולא לכתוב בסגנון הראב"ע ומהר"ם שיף ז"ל שכתבו בקיצור רב, לפי רוחב שכלם וחריפות בינתם, ולא ראו את הגדיים הבאים לינוק ממעיינותם.

לעתים רבנו שולל כוונה בדברי מחבר מסוים, ומכריח זאת מכך שהרגיל בלשונו יודע שאינו רגיל לכתוב כל כך בקיצור. כך הכריח בשו"ת "בית נאמן" ח"ג (חאו"ח סי' ס"ו): "והרגיל בלשון מרן בב"י יראה שדבריו נכתבים ונקראים ומובנים לפום ריהטא, ואין דרכו לנסותנו בחידות. ולדברי הרב ז"ל היה לו להקדים... ולא לקצר במקום שראוי להאריך". עוד כיו"ב ראה שם בחאו"ח סי' מ"ג אות ב' ג' וח' וכן בסוף סי' ע"ד.

מאז ומתמיד

בהקדמתו לשו"ת "איש מצליח" ח"א הנדמ"ח, ציין רבנו כי מאז ומתמיד, נהגו אבותינו ורבותינו הקדמונים להביע את מחשבות לבם בקצרה, בין בדיבור ובין בכתב. דוגמאות לכך הוא מביא כבר משיחת רעים בתורה: "הידעתם את לבן בן נחור" ויאמרו: "ידענו", ויאמר להם: "השלום לו?" ויאמרו: "שלום! (ואם יש לך עוד שאלות) והנה רחל בתו באה עם הצאן" (בראשית כט, ד-ה). וכן: "ויאמר אליו ה', מה-זה בידך? ויאמר: מטה" (שמות ד, ב).

עוד מציין רבנו שם שלשון המשנה מדויקת ומצומצמת בדקדוק נמרץ, עד שהוצרכו חכמי התלמוד להעמיד אוקימתות בדברי המשנה. ואפילו בשיחתם על פה היו חכמינו ז"ל רגילים בקיצור. ברוריה החכמה הוכיחה את רבי יוסי הגלילי שהיה לו לקצר ולומר "באיזה ללוד" במקום "באיזו דרך נלך ללוד" (עירובין דף נ"ג סע"ב).

מבין התנאים, מזהה רבנו את רבי מאיר כבעל לשון קצרה - הלא הוא שהטביע את האימרה "לעולם ישנה אדם לתלמידו דרך קצרה" (פסחים ג' ע"ב). ובספרו "ארים נסי" על פסחים שם, משער שזה הטעם דקיימא לן "סתם משנה - רבי מאיר" (סנהדרין דף פ"ו ע"א) - רבנו הקדוש בחר בלשונו של רבי מאיר שהיתה קצרה ומדויקת, ובעצם כל המשניות שלפנינו שכאמור סגנונן קצר ברור ומדויק - זו עריכה סופית של רבי מאיר.

וכרבי מאיר בשעתו - גם מרן רבנו מאיר לשונו קצרה סולת נקיה. אמנות הקיצור והסדרנות שלו למופת, כל מלה בסלע - אין יתר ואין חסר. משפט אחד שלו שקול כנגד שפע דברים של אחרים, וגם במקומות שנדמה שהוא מאריך - כשמתבוננים היטב מגלים שכל משפט גדוש בתוכן רב.

בהקדמתו לשו"ת "איש מצליח" הנ"ל מציין רבנו כי בעבר רגילים היו לקצר בכתיבה גם מאילוצים כספיים של יוקר הנייר והדיו, כמו שחרז רבנו תם לרבנו משולם (ספר 'הישר' חלק התשובות סימן נ' וסימן ס"ו): "ואם תשלח קֻלָף, אשיב תשובות אֻלָף". ואף אירע מקרה שהמחבר עצמו נאלץ לקצר את הספר שכבר כתב מחמת מחיר הדפוס. על מעשה כזה, מספר רבנו בספרו "דרכי העיון" (מאמר ג' אות כ"ו): "שמעתי מהרב בנציון חדאד זצ"ל שהגאון ר' ציון כהן זצ"ל (מח"ס שערי ציון) היה תמה על ספר 'אלפי יהודה' מהגאון ר' יהודה נג'אר ז"ל (חידושי מסכת שבועות) שלשונו קצרה יותר מדאי וילאלה הקורא בהבנתו, והיה אומר: 'קיצור כמו משמרות כהונה - ניחא, שהכל כתוב במלים ספורות, אך קיצור כזה שלפעמים העיקר חסר וההשערות בכוונתו כהרים התלויים בשערה - למה?'. ותמיד תמהתי למה ספר אלפי יהודה שונה מכל ספרי הגר"ר נג'אר (מועדי ה', חגי יהודה, שמחת יהודה, שבות יהודה, למודי ה', ועוד) שכולם כתובים בשפה ברורה ומובנה. עד שראיתי להרב יוסף כהן טנוג'י בספר 'תולדות חכמי תונס' (שנערך על ידי בס"ד, ונדפס בבני-ברק התשמ"ח, בסוף עמוד קסה) שיש סיבה לדבר. הוא מספר שם, שגביר אחד בתונס נדר ע"פ מעשה שאירע לו, להוציא ספר מכי"ק חכמי דורו לאורה עד סכום מסוים. כשהציעו לו ספר 'אלפי יהודה' ראה שיעלה לו כסף רב, ויצא שכרו בהפסדו. מה עשה? מסרו למחבר עצמו שיקצר ויצמצם את לשונו בקיצור נמרץ, ועשה חסד בזה עם החושקים ל"מדרש פליאה"...".

דיבור שלם במלה אחת

את נפלאות הקיצור, מוצא רבנו בכמה מספרי רבותינו. בהקדמת ספרו "ארים נסי" (גיטין), גילה רבנו מקום שבמלה אחת כולל אונקלוס בתרגומו דיבור שלם של רש"י, וכדלהלן: על אחי יוסף נאמר "והם לא ידעו כי שומע יוסף כי המליץ בינותם" (בראשית מב, כג), ולכאורה קשה, אדרבה אם המליץ בינותם הלא יתרגם הכל ליוסף? ואכן, רש"י נרגש בזה ומפרש: "כי כשהיו מדברים אתו, היה המליץ ביניהם היודע לשון עברי ולשון מצרי וכו' לכך היו סבורים שאין יוסף מכיר בלשון עברי". אולם אונקלוס מוסיף מלה אחת, וחוסך את כל דברי רש"י. הוא מתרגם "ארי מתורגמן **הוה** ביניהון", ובמלת "הוה" כלל דברי רש"י, שכעת המליץ הלך לו.

אולם גם רש"י הקדוש, היה קצרן מופלג, ובפירושו אין מלה יתירה או חסרה. לרוב קצרנותו, לעתים די לו לרש"י לירות בקולמוסו הטהור שתי מלים או אפילו מלה אחת כדי לסלק מעל פניו קושיא סוררת העומדת בדרכו. דוגמא לכך מביא רבנו בהקדמת "ארים נסי" (גיטין) מדברי רש"י בתענית (דף ב' סע"א): "שלא נמסרו לשליח אחד **ביחד**". במלה האחרונה, מתרץ רש"י את כל קושיות התוספות שם שנכתבו באריכות של חמשים וחמש מלים, וכמו שכתב בהגהות הב"ח.

כדי להיווכח באמנות הקיצור של רש"י, מציע רבנו בספרו "מגדולי ישראל" ח"א (עמ' י"ח) לעיין בשיטה מקובצת כתובות, שם מעתיק רבנו בצלאל אשכנזי כמה דיבורים מפירוש רש"י במהדורא קמא. מהשוואת הדברים ניתן לראות עד כמה דקדק רש"י במהדורה שלפנינו, וכיצד כלל משפטים שלמים במלים אחדות (ידוע שרש"י ערך שלש מהדורות לפירושו לתלמוד, אחת ארוכה מדי, ואחת קצרה מדי, ואחת בינונית, ולבסוף בחר בבינונית, והיא הגירסא שבידינו). אגב, בהקדמת "ארים נסי" (גיטין) מציין רבנו כי רשב"ם הוא שביאר את מסכת בבא בתרא במקום סבו רש"י, ומכיון שלא היה קצרן כמו רש"י, פירושו גרם להארכת המסכת, עד שהיא הכי ארוכה בש"ס בדפים וכוללת 176 דף.

קצרנות הרמב"ם

עוד אחד מגדולי הראשונים שרבנו היה משבח תמיד את קיצורו האמנותי, הוא רבנו הרמב"ם. ב"דרכי העיון" (מאמר ג' אות כ"ז) מביא רבנו קוריוז מעניין בדבר קצרנותו של הרמב"ם: הרמב"ן בדרשתו על קהלת (כתבי רמב"ן ח"א עמוד ר"ח) כותב על הרמב"ם: "והרב רבנו משה איננו מן המפזרים, והוא אשר גינה הפיזור, וכתב בענין הצדקה פרק אחד" וכו'. ודבריו תמוהים, שהרי ידוע כמה היה הרמב"ם פזרן ונדיב (והרמב"ן עצמו כותב עליו באגרתו לחכמי צרפת: הלא שאלתם עוברי דרך המאריכים לשון המפליגים מליצה וכו' בתהלת הרב הגדול במעלת חסידותו וכו' בגדולת יחוסו בנדבת כיסו. עיין כתבי רמב"ן ח"א עמוד ש"מ). בא הגאון ר' **משולם ראטה** ז"ל (הובא בהערות הרח"ד שעוועל ז"ל שם) ומסביר, שכוונת הרמב"ן כאן שרבנו משה לא היה מן המפזרים **בלשונם**, כלומר, לא היה מפזר מלים לחנם, ולמרות זאת במעלת הצדקה האריך וכתב פרק שלם.

למרות קצרנותו הגדולה של הרמב"ם, רבנו בקובץ "כסא המלך" (עמוד ל"ח) מצא מקומות (מלבד במעלת הצדקה הנ"ל) שבהם חרג ממנהגו וכתב באריכות כדי להדגיש חשיבות הדבר. למשל הוא מציין כי להלכות תלמוד תורה הקדיש ה'נשר הגדול' **שבעה פרקים**, כאשר הפרק השלישי כולו מלא אהבה אין-קץ לשקידה על דלתות התורה. הרמב"ם, שהיה מסוגל לצמצם סוגיות שלמות והלכות סבוכות במלים בהירות וספורות, האריך בפרק ההוא בדברי אגדה וברעיונות המרוממים את נפש הלומד לגבהי שחקים. בְּנַפְשׁוֹ את ההלכה ש"לא ישא אדם בת עמי הארץ שאם מת או גולה, בניו עמי הארץ" (סוף פכ"א מאיסורי ביאה), הוא מוסיף בקולמוסו הטהור את המלים הפנינויות: "שאין אָמָּן יודעת כתר התורה". הרמב"ם ידע היטב את ערך כתר התורה, ואת הכתר הזה ביקש לשמור מכל משמר. עכ"ד.

ולסיום, מהי הסיבה שבחר רבנו האר"י מכל גוריו, דוקא בתלמידו רבי חיים ויטאל לכתוב את תורתו העמוקה? לדעת רבנו בספרו "בית נאמן" (בראשית יז, א) הסיבה כי לשון מהרח"ו קצרה ומדויקת, וכח בינתו היה עמוק ורחב שהשכיל לחבר שמונה כרכים (הנקראים "שמונה שערים") מלימוד של שנתיים אצל רבו האר"י ז"ל, כמ"ש החיד"א בשם הגדולים.

מעט מן האור

הרב ישעיה פנחסי

סיפורי הוד ושביבי אור מדמותו וסיפור חייו של עמוד ההוראה מוה"ר רבנו רחמים מאזוז זיע"א

מה אהבתי תורתך

היקף ידיעתו של רבנו בתורה הקדושה ורוב בקיאותו בה היו ללא גבול, בכל חלקיה ממש, בתלמוד ובפוסקים, ראשונים ואחרונים כאחד, אבל הכל נבע מעמל ויגיעה ללא שיעור, ובעיקר מרוב אהבתו, תשוקתו וחמדתו אליה, לכל ידיעה, לכל מלה, לכל פסק ולכל חידוש, ובעצם אליה ממש, לתורה הקדושה.

עם פתיחת זמן חורף, נתמקד בחודשים הבאים בסיפורים מופלאים, על אהבת התורה ואהבת עמלה, פחות על הידיעות, יותר על היגיעות, על המסירות, על ההשקעה והעמל. שיהיה לנו לדרך, למצפן, ולמגדלור, לידע איה היא הדרך העולה במעלות התורה.

אבל בחודש הנוכחי נביא את הסיפורים על בקיאותו ואהבתו המיוחדת לתורת מרן מופה"ד הגר"ע יוסף זצ"ל, לרגל ציון פטירתו בחודש זה (ב-ג' מרחשון), זכות שניהם תגן בעדנו.

נפתח תחילה במה שסיפר בנו הי"ו בהלוויה שפעם הבין מרבנו שעד חלק ז' ביבי"א הוא בקי בפרוטרוט, ומחלק ח' ואילך קצת פחות... (לפי דרגתו, יחסית לחלקים הראשונים). ובאמת שמנהג רבנו היה ללמוד בקביעות בכל שבת הצהריים ביבי"א, ופעם שאלו אחד מבניו הי"ו בילדותו "אבא, מה מיוחד בספר הזה שאני רואה אותך הוגה ולומד בו כל הזמן?", ורבנו ענה לו, "בוא שב לידי וספור כמה מקורות יש בתשובה אחת של הרב", וכשבסיום התשובה הגיעו ל-400 מקורות א"ל רבנו, "הבנת, כשאני לומד בספר הזה - אני לומד בכל הספרים האלה יחד".

סיפור מדהים בהקשר זה סופר ע"י בנו הרב יאיר הי"ו: "פעם, כך הוא מספר, הגיע לידי צילום כת"י של מרן הגרע"י מיבי"א ח"א סימן כ"ה, משנת תש"י בכתב רש"י קטן וצפוף, ידעתי שאבא ישמח לראותו, אז הבאתי את הדף, קיפלתי את ראשו שנכתב בו "יביע אומר" בכתי"ק, וניגשתי לפניו, שאלתי אותו, "אבא, מי כתב את זה?", אבא התבונן מעט וא"ל, "זה יבי"א ח"א סי' כ"ה מילה במילה מי זה שהשתעמם להעתיקו בכתב רש"י כך", אז פתחתי לו את הקיפול והבין שזה המקור והכת"י של החיבור, שמח והתפעל מאוד מהכתב המסודר, ואח"כ עוד שמרו אצלו והשווה ודקדק מילה במילה עם הנדפס בספר, ואני הבנתי את גודל בקיאותו ביבי"א", מסיים הבן את הסיפור המפעים.

אך שנרצה אנחנו להבין איך מגיעים לדרגות כאלה, לכאלה ידיעות, יבוא הסיפור הבא וילמד אותנו שרק ע"י מסירות, אהבה, ורצון אמיתיים, מתחברים, יודעים וזוכרים. מי שיסתכל בתמונתו של רבנו על רקע ספרייתו הענקית, יראה שבדיוק מאחריו בספרייה שמכילה את כל ספרי היסוד, עם הש"ס בבלי וירושלמי, עם הטור והב"י, עומדים איך-לא סט הספרים יבי"א על עשרת חלקיו, אך מה יתפלא שבעוד כל החלקים הם עם הכריכה הישנה והידועה בצבע שחור-כחול, חלק ט' לעומתם, בכריכה שונה בצבע שחור-אדום. מאחורי עניין זה מסתתר סיפור מעניין: בזמנו, כמו כל ספרי מרן הגרע"י, כשהיו יוצאים לאור, היו שולחים משטח שלם לישיבה לצורך קניית הספרים (הם ידעו איפה באמת יחטפו הספרים כ"כ מהר...). כך גם כשהגיע חלק ט' לחנות הישיבה, רבנו שראה את הספר מיד קנאו ולקחו לביתו. כשהגיע אחד מבניו אח"כ לבית, א"ל "אבא, למה קנית את הצבע הזה, זה לא מתאים לשאר הסט!" ואביו ענה לו "זה מה שהביאו לישיבה, אמרו שבעוד יום או יומיים יביאו את הכריכה השנייה, אבל לא יכולתי לחכות, אז קניתי את זה". אהבה שכזו, "אפילו יום אחד(!) לא יכולתי לחכות"...

"אם יתן איש את כל ביתו באהבה שאהב רבנו את התורה, בוז יבוזו לו"... ה' יזכנו שניקח קצת מתוך האהבה הזו גם אלינו.

הליכות מלכי בקדש

מהליכותיו והנהגותיו בקודש של מוה"ר עמוד ההוראה הגאון הגדול הצדיק והעניו רבנו **רחמים אליהו מאזוז** זצ"ל הכ"מ

נתבקש בישיבה של מעלה ביום ל"ג לעומר התשפ"ו, יומא דהילולא רבא דרשב"י

ליקט, ערך והגיש: אבישי סעדיה הי"ו

מוה"ר זצ"ל היה **מקפיד על נט"י סמוך למטתו.** לפני השינה היה מניח על יד מטתו בקבוק מים סגור וקערה עם נטלה, ובבוקר כשקם ממיטתו היה שופך מתוך הבקבוק לנטלה, והיה נוטל שמונה פעמים לסירוגין, וכדעת הגר"א (הובא בשו"ת איש מצליח ח"א או"ח סימן א' דף א' ע"ג). [ובדרך כלל היו נשארים מים בנטלה ולכן היה נוטל 10 פעמים או יותר, והיה סופר את הנטילות בקולו, וכך גם היה נוטל לילדיו כשהיו קטנים 10 נטילות]. וכשהיה רואה בבוקר את ילדיו בקטנותם, או את נכדיו שיחיו - כשהיו ישנים אצלו - **שאלה ראשונה שהיה שואל אותם, היא - אם נטלו ידים של שחרית.**

ברכת ענט"י שחרית, **היה מברך מיד כשנוטל ידיו,** ולא היה משאירו לאומרו עם ברכות השחר. את **ברכות השחר היה מקפיד לקרוא בקול גבוה מעט ומתוך הסידור.** בניו שיבדלח"א זוכרים איך לפעמים היה יושב בבוקר בקצה מיטתם וקורא את ברכות השחר בקול אבהי ובנחת, כדי שיענו לו אמן, וכך הם גם יתעוררו ויקומו.

מוה"ר זצ"ל הקפיד מאד לא לשתות לפני התפלה כלום מלבד מים. אמנם בשנותיו האחרונות מטעמי בריאות היה שותה קפה אחרי אמירת ברכות השחר קודם התפלה.

אשרי עין ראתה את סדר לבישת הטלית והנחת התפלין של מוה"ר זצ"ל, באיזו רצינות, מתינות והקפדה על כל פרט בהלכה, דבר יום ביומו. מוה"ר זצ"ל היה מקפיד מאד לומר 'לשם יחוד' לפני העיטוף בטלית ובתפלין, וגם הברכה היה מברך עליהם בקול. [אגב, תיבת "להניח" היה אומר אותה בהטעמה מיוחדת, וכמו שכתב מרן בש"ע סימן כ"ה סעיף ז']. ואז היה מתעטף ומניח התפלין ביישוב הדעת. ומיד היה מכסה את התש"ר בטלית כמו שכתבו האחרונים בשם רבנו האר"י וכמנהגו ופסקו של מרן אביו הקדוש רבנו איש מצליח זיע"א. והיה נשאר בהם כך כשהם מכוסים עד שהיה חולצן, וגם חק לישראל ואפילו שמו"ת היה קורא כך בדרך כלל (ולפעמים בשמו"ת היה מגלה את התפלין).

מוה"ר זצ"ל הכ"מ **הקפיד כל ימי חייו להניח תפלין אך ורק בביתו** כמ"ש בש"ע סימן כ"ה סעיף ב' ע"פ הזוה"ק, וכמנהג מרן אביו הקדוש וזקניו למעלה בקודש כנודע. וכך היה יוצא מביתו לבית הכנסת, והיו פעמים שבבית הכנסת הקרוב לביתו כבר התחילו את התפלה, **והיה הולך כך לבתי כנסיות מרוחקות, אף שזה לקח לו כעשרים דקות הליכה או יותר,** וגם **אחרי התפלה הקפיד תמיד לחזור לביתו כשהוא מעוטף בטלית ומעוטר בתפלין** כמנהג אבי זקנו (שמוה"ר זצ"ל נקרא על שמו), הצדיק והחסיד רבי רחמים מאזוז זצ"ל מח"ס כסא רחמים על התהלים.

ולסיום, **לרגל תקופת הבחירות, דבר בעתו מה טוב,** נציין כי רבנו היה חרד וזהיר מאד בכבודם של חכמי וגדולי ישראל, ולא שמענו מעולם מפיו הקדוש או בביתו נאוה קדש בנוכחותו, איזו נימת זלזול באיזה חכם מחכמי הדור, ודבר זה התבטא הן בכבודם של חכמי וגדולי ישראל בדורות הקודמים, והם חכמי וגדולי ישראל בדור האחרון זצ"ל, והן בכבודם של חכמי דורנו שיבלח"א ואפילו תלמידי חכמים צעירים, מכל העדות והחוגים.

כמו כן זהירותו בכבוד ת"ח היתה בין בענייני הלכה או דרך הלימוד ובין בענייני השקפה והוראות כלליות. וגם כשמוה"ר רבנו עצמו היתה דעתו נוטה אחרת או פסק אחרת או מפני שהשתייך לתנועה מסויימת, ואפילו כששמע דבר תמוה מאד בהלכה או בהשקפה מחכם בן גילו או צעיר ממנו, לא דיבר כנגדו, ולכל היותר היה מפטיר לבן שיחו על אותו חכם "יניח לנו רבי פלוני במקומנו" (ב"מ מט:). ויש עוד להאריך בזה, ועוד חזון למועד.

[אגב, יצויין כי בענייני הבחירות תמיד היה בוחר בקלפי לפי מה שהיה פוסק ומורה אחיו עטרו"ת מרן רבנו ראש הישיבה זצוק"ל].

יצויין, כי כל הנכתב כאן הוא ממקורות נאמנים מאד מבני משפחת מוה"ר הגאון זצ"ל, ומכל מקום הדברים נכתבים על אחריות הכותב בלבד!

מכתב מאליהו

מורנו הרב עמוד ההוראה הגאון הגדול החסיד והעניו רבנו **רחמים אליהו מאזוז** זצ"ל

למלאת כ"ו שנים לפטירתו של מורנו ורבנו הגאון המופלא רבי משה הלוי זצ"ל, ראינו להביא כאן קטע ממכתבו של רבנו עמוד ההוראה זצ"ל לאחד מבוגרי הישיבה הי"ו, ששלח לו שאלה ותשובה בהלכה ובה העיר ע"ד מוה"ר הגר"מ לוי זצ"ל ותיארו רק "מו"ר הרב משה לוי זצ"ל". ורבנו זצ"ל עם שהשיב לו בכבוד הראוי לו, היטב חרה לו על זאת, ובמכתב תשובתו אחר שהסכים אתו בעיקרי הדברים העיר לו בזה"ל:

"... אלא שצריך ללמוד לכתוב בכבוד, ולא כמו שכתבת "הערה ממו"ר הרב משה לוי זצ"ל", כאילו זה בחור מישיבה קטנה. **וכל הלומד בספריו ידע ויראה שהיה גאון עצום מעמיק מאד, וכ"ש מי שהכירו ולמד אצלו יודע שלבו כלב הארי ונחית לעומקא דדינא.**

ובודאי שכת"ר כוונתו לשם שמים, **אבל היום יש כמה אברכים ותלמידים שאינם יודעים לרדת לעומק הדברים רק בודקים איך הוא כותב ובאיזה נוסח הוא משתמש.** וכבר אמרו חז"ל לעולם יראה אדם כאילו בעל שמועה עומד לנגדו [שקלים פ"ב ה"ה]. וראיתי גם... שכבודו כותב ע"ד הרב מנוחת אהבה, אך לא עיינתי הדברים. ומ"מ ישמע חכם ויוסף לקח ואם יפרסם מאמר זה יתקן את הלשון: **הגאון רבי משה לוי זצ"ל** ....". [למותר לציין שהאברך הנ"ל תיקן הלשון במאמרו ביתר שאת ויתר עוז, ויודפסו הדברים בעז"ה בספרו של רבנו זצ"ל איה"ב].

ולמלאת י"ג שנים לפטירת מרן מופת הדור הראש"ל הגאון רבנו עובדיה יוסף זצ"ל, נביא הפעם צילום נדיר מכתי"ק של רבנו שכתב כשבועיים אחר עלותו ארצה, (כטיוטא להקדמה למכתב למרן הראש"ל זצ"ל), ובו ניכרת שקיעותו בתורה עם כל היתמות הנוראה והפתאומית ממרן אביו זצ"ל הי"ד וקשיי חבלי העלייה והקליטה בארץ הקודש, ומאידך הערכתו העצומה אל מרן רבנו הראש"ל ולתורתו זיע"א, כאשר מרן הראש"ל כבן 50 שנה בלבד! רבנו זצ"ל מתארו בתארים הגדולים ביותר כי על אף היות רבנו רך בשנים היה אב בחכמה וידע להעריך את מרן כרום ערכו.

בס"ד, פרדס כץ. יום ד' סיון המקודש התשל"א

לכבוד מעלת הרב הגאון הגדול, מבצר עוז ומגדול, נר ישראל, ראש גולת אריאל, הרב המובהק, פטיש החזק, כקש"ת כמוהר"ר **עובדיה יוסף** שליט"א

הרב הראשי וראב"ד ת"א-יפו ת"ו

אחדשו"ט כיאות להדר"ג נ"י, לשמע אזן שמעתיהו בהיותי בחו"ל, **ומאד רציתי לראות ספריו הקדושים ולבוא עמו בכתובים, ולרוות צמאוני מחכמתו.** אמנם תמנ'ע היתה מסיבת קלקול הדרכים מהתם להכא. **הן היום בבואי כאן לעיה"ק** [ירושלים], **זכיתי לראות סה"ק חזון עובדיה בשאלה** [-בהשאלה], **ומאד נפלאתי מעוצם בקיאותו הרחבה בכל מקצועות התורה.** ואמרתי גם אני אל לבי לבוא לינק...

נא לעיין בשאלתי הרצופה פה, ולהודיעני חוות דעתו הרחבה, ותודה רבה מראש ושלום רב...

קרני ראם

שאלות ותשובות קצרות מאת מורנו הרב עמוד ההוראה החסיד והעניו רבנו רחמים אליהו מאזוז זיע"א מתוך ספרו הקדוש של רבנו "קרני ראם"

לגור בבית שפעם קרא שם אסון

האם מותר או רצוי לעבור לדירה שבה היה לא אליכם אסון ב"מ והאם צריך לעשות תיקון בבית הנ"ל?

תשובה.

דבר שלא כתוב בספרים אין אנחנו חוששים לו. אבל רצוי לעשות חנוכת הבית בעשרה שכולם יקראו כל הסדר, ויש שם ברכה לבעל הבית שבא לגור בבית שיהיה לו לברכה והצלחה. ובס"ד יזכה לכך.

לדור בבית שיש עליו סכסוך

אנחנו שוכרים בית שיש עליו סכסוך גדול מאד בין אחים. האם כבוד הרב ממליץ לעבור דירה?

תשובה.

אם הם כולם מסכימים להשכיר לכם, אין בעיה. ויש לעשות סדר חנוכת הבית לקרות בספר ויהיה לכם לברכה והצלחה.

דירה שהשכירו אותה לערבים בעבר

האם מותר לי לשכור דירה שבעל הדירה יהודי, אך לפני כן הוא השכיר את הדירה לערבים? ואם כן, מה עלי לעשות כדי שהכניסה לבית תהיה בטהרה ובקדושה בעז"ה (בעל הדירה לפני כן התגרש באותה דירה ואני חושש בשל "המקרים" שהיו בדירה)?

תשובה.

בחוץ לארץ שכרו דירות מן הגויים ולא חששו לכך. העיקר לבדוק המזוזות שיהיו כשרים ומהודרים, ולעשות חנוכת הבית אם אפשר בעשרה, ובזכות זה הקב"ה ישרה שכינתו בבית וישמע בו קול תורה וקול ששון ושמחה אמן.

לדור בחדר המחובר לשירותים

דירת חדר שמחוברת לשירותים - מה אפשר לעשות כדי להכשיר את החדר, הדיירת מתלוננת על קושי בשינה?

תשובה.

לעשות וילון שיהיה עוטף כל מקום השירותים, שיהיה חדר בפני עצמו.

מרן רבנו עובדיה יוסף זצוק"ל
יומא דהילולא - ג' בחשון

משתקין אותו

באמצע שיעורו המפורסם בבית הכנסת ה'יזדים', נפל המוט המחזיק את המקרופון, ומרן המשיך בשיעור תוך כדי נסיון של הגבאים להחזיר את המיקרופון למקומו. לאחר שהצליחו להשיב את המיקרופון על כנו, שוב לא החזיק המיקרופון מעמד, וכרע נפל תחתיו. כאשר הגבאים ניסו לסדר בשנית את המיקרופון, אמר להם מרן: "הניחו לו, על זה נאמר: האומר מודים מודים משתקין אותו" (ברכות ה, ג).

"הם מנצחים אותנו..."

בשיעור בעניין ברכה לנשים על מצוות עשה שהזמן גרמן, הפטיר בהלצה שנשים מקהילת החסידים, יכולות בשופי לברך על מצוות שהזמן גרמן, שהרי הן אומרות: אשר קידשנו במצוותיו "וצִיוּוָנוּ"... והוסיף בטון מבודח: גם כשהם קוראים פרשת תזריע, הם קוראים יותר טוב מאתנו... בפרשה שם פעם כתוב "הוא", פעם כתוב "היא", אבל להם אין בעיה, אין להם שורוק, אז הם אומרים הכל "היא". גמרנו, הם מנצחים אותנו...".

"שחורה היא או לבנה?"

בכהנו כרבה הראשי הספרדי של העיר תל-אביב, לצד עמיתו האשכנזי הרב גורן, ניגש אליו יהודי עם הארץ, ובפיו שאלה הלכתית 'קשה': "מגדל אני חתולה בביתי, והסתפקתי אם רשאי אני לתת לה חלב אחרי אכילת בשר, מבלי להמתין שש שעות?". "שחורה היא או לבנה?" חקר מרן ברצינות מעושה, "לבנה" השיב האיש מיד, מתלהב מהתעניינותו של הרב. "אם כך" הצביע מרן על משרדו של הרב האשכנזי "תשאל את הרב גורן"...

ועזב את אביו ואת אמו

באחד ממקרי הגירושין שהובאו לפניו בבית הדין, הבין שהבעל מערב תמיד את הוריו, והדבר מפר את שלום הבית. פנה ואמר לבעל: "כאשר לרבקה אמנו היתה שאלה, מה עשתה? הלכה לבית מדרשו של שם ועבר, ומדוע לא פנתה לחמיה אברהם אבינו שהיה גדול הדור? ללמדך שכאשר יש בעיה, אין לפנות לאחד מבני המשפחה, רק לצד שלישי, ואפילו אם ההורים הם כמו אברהם אבינו...". הבעל תיקן דרכיו, והשלום שב על כנו.

טובל ושרץ

כאשר מסר פעם שיעור בבית כנסת "מוסיוף" בירושלים, התנדב אחד השומעים להכין למרן כוס תה. לצורך כך, קטף עלי נענע מהגינה, ומבלי לבדקם מתולעים שם בכוס התה שהגיש למרן. נתקיים במרן "רגלי חסידיו ישמור", ולפני שלגם מהכוס, הגיע לפתע זבוב, וצלל ישירות לתוך הכוס. מרן כדרכו הגיב בבדיחותא: "מה, לא מצא מקום אחר לטבול, רק בכוס תה שלי?...", ולא שתה מהכוס.

בדיל ויעבור

בשיעור שהיה אמור להסתיים בשעה תשע, נאלץ לחרוג לעוד כמה דקות. בסיום השיעור, התנצל באומרו "נושא עוון ועובר על **תשע**"...

"ובשתים יעופף"

באחת ההילולות הראשונות של ישיבת 'כסא רחמים', עמד ואמר "כל מי שיתרום אעשה לו מי שבירך - "ובשתים יעופף" (ישעיה ו, ב) - עוד שתי דקות אני צריך 'לעוף' מכאן...". הרמז הובן, כדאי להזדרז.

חושך מצרים

בזמן שכיהן מרן כסגן הרב הראשי של קהיר, היה גר מתחתיו קראי, וכיון שהקראים בטיפשותם אינם משתמשים באש בשבת, היה ביתו חשוך בחושך מצרים. בתקרה של הקראי היה חור שמבעדו היה חודר מעט אור מביתו של מרן, ומרן היה יושב ולומד ומניח בכוונה רגלו על החור. הקראי היה מצווח מלמטה "רגלי חסידיו ישמור", ומרן היה עונהו את המשך הפסוק "ורשעים בחושך ידמו"...

"סעיפי'ם שנאתי"

בבחינה בישיבת 'כסא רחמים' אמר: "אנו מקיימים בעצמינו מה שאמר דוד המלך 'סעיפי'ם שנאתי ותורתך אהבתי', העיקר זה זכירת התורה עצמה, ולא רק זכירת ציוני הסעיפים".

היכן לשכת העבודה

בפירושו להגדה של פסח, ביאר בהלצה את שאלתו של הבן הרשע, השואל "מה העבודה הזאת לכם?", שבניגוד לבן החכם הפונה ראשית לתלמודו ולמשנתו, הרשע מברר תחילה היכן לשכת העבודה ומהם העבודות המוצעות לו, באומרו "מה העבודה הזאת לכם?"...

ונהפוך הוא

פעם אמר שיש מחבר אחד שכל פסק שהוא מוצא בשו"ת יביע אומר", הוא פוסק להיפך. והפטיר: "מזל שלא כתוב ביביע אומר עשרת הדברות, כי אז היה כותב להיפך מהם...".

איידי דטריד

פעם התנצל בפני עוזרו, שלפעמים הוא טרוד בלימודו, ואינו מתפנה לשתות מכוס התה, והסביר עצמו בכלל התלמודי: "איידי דטריד למפלט - לא בלע", שכיון שהוא טרוד ל'פלוט' את דברי התורה ולהעלותם על הכתב, לכן שוכח לשתות.

גנזי המלכות
תיעודים מגנזי העבר

מרן רבנו עובדיה יוסף זצ"ל לאחר שיעור בישיבה, בשיחה עם מרן רבנו הגדול זצ"ל ויבדלח"ט מורנו רבי צמח. נראים תלמידי הישיבה, ביניהם מורנו הגאון רבי משה לוי, עוטים עליהם בהתרגשות. ארכיון ר' שלום טרבלסי

תמונה נדירה של מורנו הגאון רבי משה לוי זצ"ל שהחודש יחול יום הילולתו, יחד עם יבדל לחיים טובים מורנו ראש הישיבה הגאון רבי צמח מאזוז שליט"א משתתפים בחתונת הרב גד פנש

מעשה במחשבה

מצוה בו

המוטו בחייו של מרן רבנו עובדיה יוסף זצ"ל היה "אם אין גדיים - אין תיישים". ידוע ידע כי החינוך החילוני ששולט במוסדות החינוך במדינה, הוא האחראי להתנהגות רוב היהודים בישראל. ולכן הניח את כל כובד משקלו והשפעתו בצעירי הצאן שמהם יתד מהם פינה.

עוצמתו הכבירה בהנהגת דור שלם, לא נחשבה אצלו כמו דאגה כנה לעוד ילד יהודי שילמד בחינוך תורני.

לצורך רישום ילדים, לא היה אצל מרן מושג של זמנים. גם שעות שאינן מן היום ואינן מן הלילה היה מפנה לצורך זה, שכן סבר כי מדובר בפיקוח נפש, ופיקוח נפש כידוע דוחה הכל.

למען ילדי ישראל, היה עושה עצמו כעסקן ורשם זוטר, ולא ראה בכך כל פחיתות כבוד. כשהודיעו לו שניתן להשפיע על רבים או אפילו על יחיד לשלוח ילדיהם למוסדות תורניים, לא חשב לרגע, ומיד קם ונסע להשפיע עליהם. והיה נוהג לומר בשיחותיו עם אנשי חינוך הפועלים ברישום ילדים: "אם יש ילדים שעדיין אינם לומדים בחינוך תורני וצריך להשפיע עליהם, אעשה זאת אני בעצמי בחפץ לב".

המעשה הבא ילמדנו עד כמה היה מרן מוכן למחול על כבודו עבור חינוכם של ילדי ישראל:

פעם נכנס אל חדרו של מרן מנהל תלמוד תורה שהרבה להתייעץ עמו, והחל מספר: "כבוד הרב, יש לי תלמיד מוצלח בכיתה ב', שאביו רוצה להוציאו מהתלמוד תורה, ולהעבירו לבית ספר ממלכתי דתי. דיברנו עם האב וניסינו בכל דרך להשפיע עליו, אך הוא מסרב לשמוע! הוא טוען כל העת, שבתלמוד תורה לא יזכה הבן לקבל תעודת בגרות, ולא יוכל להתפרנס בכבוד. ואילו בבית הספר יובטח לו עתיד כלכלי טוב".

מרן שמע את דברי המנהל, ולבו נצבט בקרבו. "רבונו של עולם" מלמל כשדמעה רותחת מתגלגלת מזוית עינו, "מה יהיה על הילד הרך? כיצד יתחנך לתורה ולקדושה, אם לא ילמד בתלמוד תורה?". הוא הרהר מעט ולפתע קם ממקומו, ואמר למנהל: "קדימה, הולכים!". המנהל לא הבין. "לאן הולכים?" שאל, המום מעט. "נלך לאביו של הילד, לשכנע אותו שישאיר את הילד בתלמוד תורה" הסביר מרן בפשטות, והזדרז ללבוש את גלימתו ומצנפתו.

"האמנם?!" נרעש המנהל, "לא ציפיתי שמרן יטריח את עצמו עד כדי כך. באתי לבקש עצה, הדרכה, ברכה לכל היותר. לא היה בכוונתי להטריח את כבודו".

אבל מרן לא אבה לשמוע. "כל טרחה שבעולם שוה כאשר על כף המאזנים עומד חינוכו הטהור של ילד יהודי!" הסביר למנהל בעודו סוגר את ספריו הרבים.

המנהל נשרך אחרי מרן, שיצא מן החדר וביקש מבני הבית שיזמינו את אברהם הנהג (נהגו הקבוע). בני הבית לא התכוננו לנסיעה הפתאומית. "אבא" אמר הבן, "הנהג יצא עם הרכב. הוא ישוב מאוחר יותר".

מרן לא השתהה. הוא היסב פניו ופנה אל המנהל בשאלה: "יש ברשותך רכב?". "אה, כן" גמגם המנהל, "יש ברשותי רכב". "אם כך" נענה מרן, "ניסע ברכב שלך!".

"ברכב שלי?! אבל הוא מיושן ומקרטע?!" נדהם המנהל. מרן לא התייחס ובירר במעשיות: "הרכב נוסע?". המנהל השיב בחיוב. "אם כן" זירז אותו מרן "נסעה ונלכה לבית הורי הילד. חינוך ילדי ישראל עומד על הפרק! וכי מה זה משנה באיזה רכב נוסעים?...".

בידים רועדות פתח המנהל את דלת רכבו המיושן בפני מרן, מרן נכנס והתיישב בפשטות, והמנהל החל בנסיעה. פרצופים נדהמים הביטו ברכבו של המנהל. עוברים ושבים לא האמינו למראה עיניהם. אנשים ראו ברמזורים את מרן נוסע ברכב כזה, ושפשפו את עיניהם בתמהון.

עד מהרה הגיעו לביתו של האב, ומרן הקיש בדלת. האב, שהציץ בעינית הדלת, כמעט שקרס תחתיו. בידים רוטטות הוא פתח את הדלת, ומרן נכנס ובירכו לשלום. הוא התיישב, סיפר לאב על מטרת בואו, והחל לשכנעו בדמעות להשאיר את בנו בתלמוד תורה, למען יתחנך על ברכי המסורת.

ומי יכול לעמוד מול דבריו של מרן היוצאים מן הלב? לא כל שכן מול דמעותיו הנובעות ממעיין טהור ומורתח!

למותר לציין, כי דבריו של מרן עשו פירות והטביעו חותם בלבו של האב. הילד נשאר בתלמוד תורה, גדל כיהודי ירא שמים, ובמרוצת השנים הפך לתלמיד חכם חשוב.

משפט המלוכה

הדיין הגאון רבי אדיר כהן שליט"א חבר בית הדין 'משפט וצדק' שע"י הישיבה

שאלה:

מאיר כהן אברך, ב"בין הזמנים" **שכר רכב** ליום מ"יוסי השכרות", ושילם דמי השכירות, ואף ביקש מהמשכיר שיעשה לו "ביטוח צעיר יומי", ויכלול זה בתשלום השכירות. ובעוה"ר מזליה חזי, ואיתרע ביה מילתא, **ופגע ברכב אחר.** ויש בפגיעה זו מלבד תשלום הביטוח גם השתתפות עצמית של הפוגע, ועוד שמכאן והלאה הביטוח על הרכב נהיה יקר יותר. והנה את דמי ההשתתפות העצמית, פשוט שהנהג השוכר צריך לשלם, שודאי אין לכלול בדמי השכירות גם את תשלום השתתפות העצמית, אלא רק על עשיית הביטוח על חלק הביטוח. מכל מקום מנהל חברת "יוסי השכרות" תובע שישלם גם את ההפרש של דמי הביטוח שמתייקר מעתה והלאה, על כל פנים מדיני שמים כדין גרמא.

תשובה:

הנה בנדון זה, אף שפגע ברכב מחוסר זהירות, ולכן קרתה התאונה, בודאי שלא היתה לו כל כוונה להזיק. ו**שלא היתה כל כוונה להזיק**, יש מקום לומר ש**פטור אף מדיני שמים.** שאמנם לדעת התוספות (ב"ק דנ"ו ע"א בד"ה כסויי) ותוס' רבינו פרץ (שם) והנמוק"י שם (דף כ"ד ע"א מדפי הרי"ף), אף בנתכוין לטובה, כל שהיה לו להזהר ולהעלות על דעתו שלא יבא חבירו לידי הפסד, הרי זה חייב בדיני שמים. אולם מהמאירי (ב"ק שם) מדויק דאם כוונתו לטובה פטור אף מדיני שמים. וכן מוכח מדברי הרא"ה שהובא בשיטה מקובצת (שם). ולדברי מהרש"ל בספר ים של שלמה (ב"ק פרק ו' סי' ד') והב"ח בחו"מ (סי' תי"ח). גם התוס' ודעמייהו לא נחלקו אלא רק באופן שידע שיכול להיות מהמעשה שעשה הפסד, רק שלטובה נתכוין, אבל היכן שלא היתה לו כל ידיעה שיש בדבר חשש להיזק, גם הם סוברים שאין חייב אף בדיני שמים. ועוד שבמקרה שלנו עשה מעשה בכוונה תחילה, רק שנקרתה תאונה בדרכו, פשוט שגם הם סוברים שיהיה פטור על הגרמא אף בדיני שמים. ואם כן יהיה פטור לשלם על העלאת מחיר ביטוח הרכב.

וכן מתבאר מדברי המבי"ט ח"ב (סי' נ"ד) שכל שלא היתה לו כוונה לרעה, ההיזק שהגיע בדרך גרמא פטור בו אף מדיני שמים. וכן בשו"ת מהרי"ט חלק א' (סימן צ"ה) ובשו"ת מהרש"ך חלק א' (סי' כ"ז) וחלק ד' (סי' ל"ב) ס"ל שכל שנתכוון לטובה, אין עליו כל חיוב אפילו מדיני שמים. ומכל מקום אף אם לא התכוין לטובה, כל שלא התכוין לרעה להזיק, אין חייב על הגרמא אף בדיני שמים וכמבואר בפירוש בדברי המבי"ט. וכן מבואר יוצא מדברי המאירי ודעימיה וכנ"ל. וכל שכן בנדון דידן שיתכן והוי גרמא דגרמא, אחר שאין הכרח שהבעלים ימשיך לעשות ביטוח אחר שהוא על העתיד (אף דמסתמא יעשו).

והגר"י זילברשטיין בספר 'חשוקי חמד' (ב"ק דף קט"ז ע"א, עמ' תרט"ו), במקרה כיו"ב כתב, והנה מה שנהוג כהיום שאם תובעים את החברת ביטוח הם מגדילים את התשלום החודשי, אין הנהג חייב לשלם את התשלום הנוסף, כיון דלא הוי אלא גרמא בעלמא, ודוקא אם כבר שלמו לו אינו יכול לבקש את התשלום מהמזיק, אבל אם עדיין לא תבע, כתב בשו"ת הרי בשמים, והביאו הרב מנחת יצחק ח"ג (סי' קכ"ו) שיכול לומר לו אם אתה משלם לי זאת שפיר, ואם לא, אז אמחול לחברת ביטוח על קבלת אחריות שלהם, ואתה תשלם לי כל ההפסד (של התאונה) כדין מזיק. ע"ש. ומכל מקום, בנדון דידן שמראש התנה השוכר את השכירות שיהיה על שמו "ביטוח לצעיר יומי", אם כן על כרחו להפעיל את חברת הביטוח כפי שסוכם ביניהם, והשוכר ישלם רק את ההשתתפות העצמית, ופטור מהגדלת הביטוח אף מדיני שמים. ומכל מקום ראוי שיפייסנו או ישתתף עמו מעט משום הכרת הטוב לפנים משורת הדין. וע"ע באורך בשו"ת ויען הכהן ח"ד (סי' ס').

"יורה ומלקוש" – זהירות מחרקי מחסן בעונת המעבר

עם כניסתו של חודש מרחשוון, עונת הגשמים בפתח וכבר התחלנו לשאת תפילה על הגשמים: "משיב הרוח ומוריד הגשם", וב-ז' במרחשוון שואלים: "ותן טל ומטר לברכה".

ימי המעבר של תחילת החורף מאופיינים בשילוב אקלימי ייחודי: מחד גיסא, גשמי היורה המביאים עמם רטיבות, ומאידך גיסא, מעלות החום שעדיין נותרות גבוהות יחסית בעונת הסתיו. שילוב זה של חום ולחות גבוהה יוצר כר פורה להתפתחות מואצת של מזיקי מחסן ולחות שונים, ובראשם **כיני ספרים וקפצנבים**.

תנאי המחיה והתפתחות הנגיעות

הגורם: חרקי לחות אלו, משגשגים בלחות יחסית העולה על 60% ובטמפרטורות חמימות. הם אינם ניזונים רק מגרגרי המזון עצמם, אלא בעיקר מפטריות ומעובשים מיקרוסקופיים המתפתחים על גבי הדגנים והאריזות בתנאי לחות.

מוקדי סיכון במטבח, בבית ובמחסן:

ארונות מטבח תחתונים הסמוכים לכיורים, מדיחי כלים או צנרת מים.

מזווי מזון (מזווה) ומחסנים הסמוכים לקירות חיצוניים שספגו רטיבות ממי הגשם.

מוצרי מזון יבש שאוחסנו ללא אטימה מוחלטת (קמחים, סולת, פסטה, קטניות, אבקות מרק, פירורי לחם ודגני בוקר).

אריזות קרטון ישנות, שקיות נייר וספרים שספגו לחות מהרצפה או מהקירות.

מיהם מזיקי הלחות הזעירים?

כיני ספרים: (Psocoptera) חרקים זעירים (1-1.5 מ"מ), בעלי גוף פחוס בצבע אפרפר או צהוב-בהיר, חסרי כנפיים ומהירי תנועה, במבט חטוף הם נראים כ'אבק נע' על גבי אריזות ומדפים.

קפצנבים (Collembola): פרוקי-רגליים זעירים (כ-1.5-2 מ"מ), מוארכים, בעלי מחושים קדמיים ואיבר קפיצה מיוחד בגחונם המאפשר להם לנתר בעת מגע או הפרעה, הם חודרים לבתים ולמזווה מקרקע ומעציצים לחים בתחילת עונת הגשמים.

ההשלכה ההלכתית

איסור שרצים: כיני ספרים וקפצנבים הם שרצים האסורים מן התורה, אכילת שרץ אחד משרצי הארץ כרוכה בחמישה לאווין.

בריה אינה בטלה: שרץ שלם נחשב ל"בריה" ואינו בטל אפילו באלף.

חדירה לאריזות: מזיקים אלו חודרים בקלות דרך חריר הדבקה של אריזות קרטון, שקיות נייר ואף שקיות צלופן פשוטות. הימצאותם מחוץ לאריזה מעוררת חשש כבד לחדירתם לתוכה, ולכן אין להסתפק בניגוב חיצוני.

הנחיות מעשיות למניעה ובדיקה בחודש חשוון

הפחתת לחות ואוורור: להקפיד על אוורור תדיר של ארונות המזון והמזווה, במיוחד בימי גשם לחים, ולתקן באופן מיידי כל דליפת מים או רטיבות בקירות.

מעבר לאחסון הרמטי: יש להימנע מהשארת קמחים, קטניות ומוצרי יסוד בשקיות נייר וקרטון. - יש להעבירם לקופסאות פלסטיק קשיחות או לצנצנות זכוכית עם סגירה הרמטית וגומי אטימה.

הפרדה מהרצפה ומהקירות: אין להניח שקיות קמח, קטניות או קרטונים על גבי הרצפה או בצמוד לקיר חיצוני.

בדיקת ניפוי ותנועה:

קמח וסולת: קמח - די בניפוי בנפת משי. סולת - להעביר ניפוי בנפת 25 מש, ואת הנשורת יש לבדוק על גבי משטח כתום או תכלת תחת תאורה טובה.

קטניות ודגנים: פיזור שכבה דקה על גבי משטח כתום או תכלת תחת אור חזק (עדיף באור שמש). **דגש מעשי:** יש להמתין כ-10 שניות ללא תנועה - המזיקים מגיבים לאור ולחום ומתחילים לרוץ על גבי המשטח, וכך קל להבחין בהם כנגד הרקע הצבעוני.

טיפול בעת זיהוי נגיעות: במידה וזוהו מזיקים במדף, יש לפנות את כל תכולת הארון, להשליך מוצרים שנפגעו, לשאוב ביסודיות את כל הפינות והחריצים, לנקות ולייבש לחלוטין את המשטחים לפני החזרת המזון (מומלץ לייבש חריצים במייבש שיער חם כדי לחסל עובשים שנותרו).

נספח חג הסוכות:

אחסון ראוי לסכך לשנה הבעל"ט

עם פירוק הסוכה ותחילת עונת הגשמים, עולה חשיבות הטיפול והאחסון הנכון של הסכך (קנים, במבוק). שילוב של לחות החורף עם סביבה חמימה וסגורה הופך את הסכך למוקד משיכה מובהק לכיני ספרים, עובשים וחרקי עץ:

ייבוש מלא טרם האריזה: אין לאחסן סכך שספג גשם או טל. חובה לפרוס אותו לייבוש מוחלט בשמש מלאה למשך יום או יומיים לפני הגלילה, כדי למנוע היווצרות פטריות ועובשים המהווים מזון לפסוקאים.

ניקוי ושאיבה: מומלץ לנער היטב את הסכך או לשאוב אותה קלות מאבק, קורים ושאריות עלים שהצטברו במהלך ימי החג.

עטיפה ואטימה הרמטית: יש לארוז את הסכך בתוך כיסוי ייעודי אטום או לעטוף בירעות ניילון נצמד עבות (שרינק) סגורות היטב מכל צדדיהן. מומלץ להניח בתוך האריזה שקיות סופחות לחות (סיליקה ג'ל).

מיקום האחסון: יש להקפיד על אחסון במקום יבש, מאוורר ומוגבה מהרצפה. אין להניח את גלילי הסכך ישירות על גבי רצפת מקלט, מחסן טחוב או תחת כיפת השמיים.

להיות מנהיג (לא מונהג) של הרגשות

לפני כמה שנים חזרתי באוטובוס מטבריה לכיוון בייתי ברכסים, האוטובוס היה עמוס, והגיע אדם שטען בפני אחד הנוסעים שזה לא בסדר לתפוס מקום למי שעדין לא הגיע, הוא אמר את זה בטון כועס כולו היה אדום, האדם שלידו אמר לו "בסדר בסדר" למה אתה כועס? והוא ענה לו באגביות: "אני לא כועס". וזה היה דיי תלוש מהמציאות לראות אדם שכולו אדום מדבר בטון גבוה, שאומר שהוא "לא כועס"...

אבל האמת שהוא לא לבד, יש סיכוי שגם **אתה חי כך.** מגיל קטן אין לגיטימציה לרגשות, יש משהו ברגש שמרתיע, והאוטומט הוא לבטל אותו במחי יד. כאילו הוא לא קיים. אין ספק שאנחנו רוצים להתרחק מכעס, קנאה, שנאה, ולא רוצים לחיות בפחד. אבל ביטול הרגש, אינו הופך אותו **ללא קיים**.

יש כאלה אומרים: "אסור לכעוס", ומזכירים את מימרות חז"ל בנושא. וצריך לשים לב, זה שאסור לכעוס, לא אומר שאין בך רגש של כעס, בדיוק כמו שמי שאמר לשון הרע, אין די בכך שתאמר לו "אסור לדבר לשון הרע". זה שאסור, לא אומר שהמעשה לא קרה. **המטרה היא לשלוט ברגש** ולנתב אותו, ולהיות מנהיג ולא מונהג. ואפשר לגמרי להגיע לזה.

כדי להגיע לזה, צריך להבין **למה בכלל רגש קיים?** מה הצורך שיש בו? אז רגש קיים כדי להודיע שמשהו במערכת האמונות שלנו אינו מסתדר עם המציאות, או שצריך לשנות את המציאות, או שצריך להבין שהמציאות בסדר והאמונה בעייתית.

...אני יודע שזרקתי כמה מושגים, אבל הנה הביאור, מהי 'אמונה'? אין הכוונה לאמונה דתית. **"אמונה – היא מערכת חשיבה אוטומטית שאיננו מטילים בה ספק".** בכל תחום יש לנו אמונות, כל החיים שלנו מתנהלים על פי אמונות שספגנו מקטנות ומובילות אותנו עד היום.

כמו למשל, איך להגיב, לדבר, לתקשר עם הסביבה, לנהוג בסיטואציות מסוימות. לדוגמא: איך אתה מגיב לאיחור שלך חצי שעה לפגישה עסקית? יש אדם שיכעס וימשיך בפגישה, יש אדם שיאמר לעצמו "עם אדם כזה אסור לעשות עסקים, וילך", ויש אדם שיחפף את הסיטואציה, ויעלים עין. כל אלו אמונות, בהתאם לסיטואציה של איחור.

נחזור לעולם הרגש... כשאדם כועס על בנו שלא נכנס להתקלח בזמן וכתוצאה מזה כל הערב נהרס לו, יש לו מערכת אמונות שאומרת: **"אם ביקשתי – הוא חייב להקשיב".** האמונה הזאת נוקשה ואינה מתאימה למציאות, המציאות היא שילד אינו בהכרח מקשיב, כמובן שיש דרכים לגרום לו להקשיב, אבל עצם הבקשה שלך אינה אומרת שזה יקרה. כאן הרגש מאותת "אמונה נוקשה ולא בריאה" וכדאי **לשנות אותה לאמונה גמישה יותר**, כמו למשל: "אם הילד אינו מקשיב לי כשאמרתי לו להיכנס להתקלח, אנסה דרכים נוספים שיגרמו לו ליישם, ילד לא תמיד מקשיב, זה האופי שלו, וזה בסדר", ובפעם הבאה סיטואציה כזאת תקרה יהיה קל יותר להתמודד איתה, ולא ייהרס כל הערב.

יש מקרה אחר שהרגש שגוי, והוא פועל ללא צורך. לדוגמא, אדם שנותן מעבר לכוחותיו ומרגיש **ניצול**, וכשהוא מסרב, עולה בו תחושה של רגשות אשמה. כאן האיתות שגוי, כי אדם אינו אמור להסכים על כל דבר, תמיד, גם כשאין לו כוחות. במקרה הזה, הוא צריך להבין שהרגש שלו שגוי, וזה בסדר לסרב. ככל הנראה בילדות בכל פעם שהוא סירב נתנו לו להרגיש שהוא לא בסדר, והרגש הזה צף בו מחדש.

בהצלחה רבה
לתהליך רגשי- 0587784034
מייל- D0548477815@GMAIL.COM

הרב שמואל דמרי

אין כניסה לגרוטאות

חשבתם שהמושג 'ניסיונות' נולד היום? אתם מוזמנים להציץ אל דפי ההיסטוריה, ולגלות את סופם של אלו שניסו לשלב בין חיי נהנתנות לבין דרך התורה, גם כשלא עמדו לפניהם פיתויים אלקטרוניים מהסוג המוכר לנו.

לאחר הסליחה והכפרה של יום הכיפורים, ה' מצוה את משה לעשות 'משכן': "ועשו לי מקדש ושכנתי בתוכם". הקב"ה מחפש מקום להשראת השכינה; העולם מלא בכפירה, מלא באנשים המאמינים בכוחי ועוצם ידי, והקב"ה מחפש מקום שבו הכל מתנהג לפי תורתו הקדושה.

כל בית יהודי שנבנה, השכינה מגיעה אליו. וכהגדרת חז"ל "איש ואשה שזכו - שכינה ביניהם".

אם אנו מעוניינים שהשכינה תשרה בביתנו, עלינו לבדוק מהם הדברים המרחקים אותה ומהם הגורמים המחזיקים אותה. הדברים ידועים ומפורסמים; מקום שבו יש ערוות דבר, חוסר צניעות, אז הפסוק מסיים - "ושב מאחריך". לכן אנחנו מקפידים על טוהר בבית. אנו יודעים שהקב"ה שונא 'בעל גאווה', הקב"ה אומר על גאוותן - "שאין אני והוא יכולים לדור בכפיפה אחת'(!). יש עוד פרטים רבים, המפוזרים בדברי חז"ל, בדברים המרחקים והמקרבים, כשברור לכולנו, **שבית שבו השכינה שורה הוא בית מלא ברכה**, ובבית שבו אין השראת שכינה - אין כלום!

בית שמנוהל **גם** על פי תורה, אך לא **רק** על פיה, הוא לא בית של תורה! כמו שארמון מלכים אינו יכול לשמש במקביל גם כמחסן גרוטאות... בית שיש בו לפעמים גם סמכויות אחרות, כמו : מודרניזציה וקריירה, הקובעות את הסדרים, אינו בית של תורה. יש בו אולי מוטיבים מהתורה, הוא אולי גם מזכיר קצת בית של תורה, אבל לתואר החשוב: **'משכן ה'**, אין הוא ראוי.

בית שרוצים שתשרה בו שכינה, צריך להיות מנוהל רק על פי התורה, אף במחיר של וויתורים. בית כזה לא יכנס בו משהו הנוגד אפילו דבר קל שהתורה או רבותינו נושאי דגלה אסרו. בית של תורה הוא בית שבו סגנון הלבוש והדיבור, האכילה והחופשה, הוא אך ורק בהתאם לדרך התורה.

לאורך ההיסטוריה היו רבים שניסו לשלב בין חיים שטחיים ורדודים, שבהם ה'גשם' והנהנתנות עומדים בראש, לבין חיים על פי התורה. השילוב הזה החזיק מעמד דור או שניים לכל היותר, כאשר הצאצאים התחזקו וחזרו לדרך האבות, או לצערנו ירדו לגמרי מהדרך.

אי אפשר לחיות חיים של כלאיים, חיים של אור וחושך המשמשים בערבוביה. לבית כזה אי אפשר להכניס את השכינה. רק אלו שמשתדלים באמת שביתם יהיה זהב טהור, ללא סייג ופגם, זוכים להרגיש את הנועם, את השלוה ואת התענוג שבחיים על פי התורה. כל עירוב של חול, כל עירוב של איסור, פוגם ביסוד ובכל המבנה.

נכון, זה קשה! זה דורש הקרבה. העולם מתקדם ומתפתח, ואנו עומדים בקביעות בפני ניסיונות ופיתויים חדשים. ההתפתחות הטכנולוגית בכל התחומים מנוצלת לטוב ולמוטב. המכשירים האלקטרוניים השונים - מחשבים, נגנים, ועוד עוד... יכולים מצד אחד לשמש לכתיבת חידושי תורה ולשמיעת השיעורים בכל מקצועות התורה, ומצד שני להביא את האדם אל עבר פי פחת.

יש לנו היום אפשרויות לקיים מצוות בהידור רב: מזוזה, ארבעת-המינים, תפלין - הידורים שלפני דור היו בגדר חלום, היום נגישים בהישג יד. כיום כל אחד יכול ללמוד את המסכתות הקשות בש"ס, לברר את העניינים המוקשים בתורה בקלי קלות באמצעות הטכנולוגיות המתקדמות. אך מנגד, עלולים להיחשף ולהגיע כהרף עין לכל הזוהמה והמיאוס שבעולם באמצעות אותן טכנולוגיות, בבחינת אור וחושך משמשים בערבוביה.

גם בביגוד יש מעלה של בגדי קודש - בגדים המיוחדים לנמצאים בבית ה', בגד שמייחד את האדם מסביבתו, בגד הצנוע במראה, בגד המקדש את האדם, ולעומת זאת יש בגד שיש בו כח הטומאה כמו שמצאנו "ותתפשהו בבגדו", בגד הדומה לבגדי הרחוב הגויי, לכאורה הבגד "בסדר", אך לא! **זה שער הכניסה לתהום**. אחת הסיבות שבני ישראל זכו לצאת ממצרים, היא בזכות שלא שינו לבושם!

היצר מנסה בכל כוחו לחדור לתיבת הנוח המוגנת שלנו דרך הכניסות הראשיות, **ובעיקר** דרך הדלתות האחוריות - דרך הילדים, דרך החברים, דרך העבודה ודרך השכנים. רק מי שערני ודרוך, זוכה להגן על ביתו.

בעז"ה בגליון הבא נמשיך לחדד בזה עוד כמה נקודות.

הרב שי ספרא

בניית מרחב של הקשבה בתוך השגרה

במרוץ החיים התובעני שבו כולנו נמצאים, הבית אמור להוות אי של שקט, מעין מקום מפלט שאליו אנחנו מגיעים בסופו של יום ארוך כדי להניח את תלאות השגרה ומעמסותיה מאחורינו. אולם, המציאות מלמדת אותנו כי לעיתים קרובות, הלחצים החיצוניים, העייפות המצטברת והמתחים השונים מצליחים לחדור פנימה, להפר את השלווה הביתית וליצור חיכוכים מיותרים בין בני הזוג.

כשאנו מדברים על "שלום בית", המחשבה הראשונה של מרבית האנשים נודדת באופן טבעי אל עבר היעדרם של ויכוחים סוערים, עימותים קולניים או מריבות גדולות. עם זאת, **חשוב להבין כי שלום בית אמיתי ועמוק** אינו נמדד רק ב"שקט תעשייתי" או בהסכמה פסיבית, הוא נמדד בראש ובראשונה באיכות הקשר החם, בעומק השותפות הרגשית וביכולת של בני הזוג להרגיש בטוחים, מוערכים, אהובים ומוגנים לחלוטין זה לצד זה.

היסוד המרכזי שעליו נשען המרחב המוגן הזה הוא ללא ספק **אמנות ההקשבה.** בעולם שבו כולם עסוקים בלהשמיע את קולם, להביע את דעתם ולהוכיח את צדקתם, המעלה הגדולה ביותר היא היכולת לעצור ולהקשיב באמת. לא "להקשיב כדי להגיב" או להמתין לתורנו לדבר, אלא הקשבה נקייה שמטרתה להבין את עולמו הפנימי של האחר. כשאחד מבני הזוג חוזר לביתו טעון רגשית, הצורך הראשוני שלו אינו לקבל עצות פרקטיות, ביקורת בונה או פתרונות קסם. הוא רק צריך מישהו ששומע אותו, שמזדהה עם כאבו, שמבין ללבו ונמצא שם בשבילו במאה אחוז. "ואחר האש - קול דממה דקה"...

ההכלה הזו היא **הלב הפועם של הבית.** פירושה המעשי הוא להעניק לגיטימציה ומקום מלא לרגשותיו של בן או בת הזוג, גם אם באו'תו הרגע הם אינם מסתדרים עם ההיגיון הקר שלנו או נראים לנו מוגזמים. כשאנחנו מפנים מקום אמיתי בלב ומקשיבים ללא שיפוטיות וללא ביקורת, אנו בונים גשר איתן של אמון הדדי.

כדי להפוך את השלום ואת האווירה הנינוחה לחלק בלתי נפרד מן השגרה הביתית, מומלץ לאמץ שלושה צעדים מעשיים ופשוטים, אך בעלי השפעה עצומה לאורך זמן:

הקדישו לפחות עשר עד חמש עשרה דקות בכל יום לשיחה שקטה. במהלכה הקפידו לנתק טלפונים, ולא להתעסק במטלות הבית. התמקדו אך ורק בבן הזוג, שאלו מכל הלב "איך עבר עליך היום?" והקשיבו בריכוז מלא.

כוחו של הדיבור הוא עצום. **מילה טובה שנאמרת בזמן,** מחווה קטנה של הערכה על דברים יום-יומיים שנראים לנו לעתים כמובנים מאליהם, יכולים לשנות לחלוטין את האווירה בבית מקצה לקצה.

לא כל אי הבנה קלה דורשת ויכוח סוער ועיקש. לעיתים קרובות, **הוויתור** המודע למען השלום והרוגע המשפחתי, **הוא הניצחון הגדול והאמיתי ביותר** של שני הצדדים. "את הכוכבים לא סופרים, את הים לא חורשים, ועם אשה לא מתווכחים" (מקור נאמן ח"ג עמ' שכח).

כאשר נתבקש **מו"ר מרן רבנו הגדול זצ"ל** להציע סגולה טובה לשלום בית, השיב: לשתוק בבית. ובהזדמנות אחרת השיב: לא לענות מלה! (ע' מקור נאמן ח"ג עמ' שכז-שכח). אמנם כוונת הרב זצ"ל בזה היתה להרגיע את אש הכעס ולהנמיך את להבת הויכוח. אבל אגב חדא תרתי, שעל ידי זה ילמדו להקשיב אחד לשני, ולא לענות, ועצם ההקשבה, היא התרופה הגדולה ביותר לנפש כואבת.

לסיכום, שלום בית אינו משהו שקורה מעצמו. מדובר ביצירה יום-יומית משותפת, הדורשת טיפוח מתמיד וסבלנות. כאשר אנו משקיעים את הכוחות שלנו בבניית מרחב של הקשבה, אנחנו הופכים את הבית כולו למשכן מבורך שבו שורה שכינה.

לפני בעל הרחמים

הגאון המשגיח רבי מיכאל סגרון שליט"א שזכה לקרבה מיוחדת למורנו הגאון רבי רחמים מאזוז זצ"ל, מספר בשיחה מיוחדת על דמותו הנדירה, השוטר שהוקסם מזיו פניו, אמנות ההקשבה שלו, מעמד הקידוש שנחקק, והפעם היחידה שדרש בציבור. וגם: לאן חמק בעת ביקור ראש הממשלה בישיבה

מתי היתה ההיכרות הראשונה של כבודו עם רבי רחמים?

"ביום השני להגיעי לישיבה, לא הבדלתי בינו לבין יבלח"ט מרן ראש הישיבה רבי צמח מאזוז שליט"א, ופניתי אליו בשאלה בענין חדרי הפנימיה. הרב אמר לי "אני לא רבי צמח", והחווה בידו לרבי צמח שיחיה. במשך הימים ראיתי שבחורים נגשים אליו והוא עונה בכל נושא, וגם אני ניסיתי והתקבלתי במאור פנים מפליא.

"מאז, נדבקתי אליו כמו מגנט. בכל הזדמנות, הייתי ניגש אליו לספר לו דבר קשה או מפליא או מענין שלמדתי או ראיתי. כמעט בכל הפסקה הייתי נגש אליו לספר לו מה למדנו בשיעור אצל מו"ר הגאון רבי משה לוי זצ"ל".

מה תפס את הרב בדמותו?

"ראיתי אדם שמדבר אתך בגובה העינים בענוה ובנחמדות, ונותן לך תחושה טובה. וגם ציין לי שאנחנו קרובי משפחה (אני בן דוד של הרבנית שתחיה). עוד אציין שתמיד שהייתי מדבר אתו, היה משתומם ומתפעל מהדברים כאילו הם דברים חדשים בשבילו, דבר שעודד לספר עוד ועוד. אמנם בהמשך הבנתי שרובם המוחלט של הדברים הוא יודע ומכיר, ורק מעמיד פנים כאילו פעם ראשונה שהוא שומע את הדברים".

איך הרב גילה את זה?

"כי לפעמים היה מתקן אותי בעדינות או מוסיף נופך חשוב, שממנו ניכר שמכיר את כל מהלך הדברים. היו פעמים שנודע לי אחר כך שכבר מורנו הרב משה לוי היה אצלו ואמר לו את מה שרוצה לומר בשיעור כדי לשמוע ביקורת, ואני חזרתי לו על הדברים לאחר השיעור, ועשה עצמו כאילו הדברים חדשים לו".

היו הזדמנויות שהרב זכה לקבל ממנו תורה?

"זכיתי שיבדוק לי כמה שאלות ותשובות בהלכה, שבהם למדתי את רובי תורתי בכתיבת שו"ת. בבדיקת התשובה, היה מנסה לרדת לדעתו של הבחור. לא היה מוחק קטעים וכותב בלשון שלו, אלא מתבונן ומוסיף מלה פה ושם, ומוחק מעט, אבל היה משאיר את עיקר הלשון והסגנון.

"בצעירותי כשלמדתי הלכות תפלין, אמרתי לו ישוב יפה לדברי הרב משנה ברורה (סימן לד ס"ב). הוא נהנה מהתירוץ וביקש שאכתוב זאת בצורה מסודרת. ואחר שכתבתי, הגיש זאת למרן זצ"ל, שהכניס זאת להערות איש מצליח שבסוף המ"ב.

"אגב, בכל פעם שהייתי מעיר על חכם או מפרש, היה רגיל להגיב 'האם אותו חכם לא חשב על מה שאתה אומר'. לימים הבנתי שהוא אומר זאת כדי שהמעיר יבקר את עצמו לפני שמבקר אחרים. והן אמנם אם דבריו מוכרחים ואין ברירה אין לדחותם מחשש זה".

האם רבי רחמים היה מתערב בענייניים הקשורים לתלמידים?

"כשהייתי שואל אותו על ענייני הישיבה, רגיל היה לענות 'את זה תשאל את רבי צמח'. דוקא בגלל שלא נשא בשום משרה רשמית, היה 'הכותל המערבי' ו'לשכת הגזית' של הרבה בחורים שמצאו אצלו אוזן קשבת.

"בכל אופן, היו מקרים בודדים שהוכרח להביע דעה. כך לדוגמא אני זוכר שפעם אחת עלה בחור לספר תורה וקראו לו בטעות שתי פסוקים בלבד, וברך ברכה אחרונה. ופתאום שמו לב שקרא רק שני פסוקים. מורנו הרב צמח שליט"א שישב במזרח פנה משם לרבי רחמים שישב בקצה בית המדרש, מה עושים. ורבי רחמים ענה לו שיחזור ויקרא לו עוד שלשה פסוקים ויברך עליהם ברכה אחרונה".

יש לרב זכרון מעניין עם רבי רחמים?

"בישיבה הישנה ברחוב הרב שר, היה רבי רחמים יושב בחדרון קטן שגודלו שתי אמות על שתי אמות ברום ארבע אמות. בבוקר ישב שם מורנו הגאון רבי צמח שליט"א, ובצהרים ישב שם רבי רחמים, וכל אחד טיפל בענייניו. לשם היינו נכנסים לדבר עם רבי רחמים. יום אחד כאשר הייתי אצל רבי רחמים, פתאום דפיקה בדלת והנה נכנס אחיו מרן ראש הישיבה הגאון הנאמ"ן זצ"ל. הביט כה וכה ומצא כסא מזדמן. אחז בו וקרבו מול רבי רחמים וישב ואמר לו 'אני אקרא ואתה תקשיב'. אני עמדתי בצד נהנה מהמחזה המרהיב. ראש הישיבה קרא מדף גדול, ורבי רחמים מקשיב בשתיקה, ופתאום רבי רחמים הנהן משהו, וראש הישיבה החזיר לו בהנהון ושתיקה קלה והמשיך בקריאה. סיים את הקריאה קם והחזיר את הכסא למקומו ויצא".

מה הרב יכול לספר על פשטותו הנדירה?

"כמה פעמים ביקשתי ממנו שידרוש בפני הבחורים וסירב בחיוך ובעדינות. ופעם אחת עשיתי ליל הזוהר של בני בביתי, והוא הגיע, ולבסוף בקשתי שיאמר כמה מלים, ונענה לבקשתי. **כמדומה זו הפעם היחידה ששמעתי אותו מדבר ב'ציבור'.**

"פעם ביקר ראש הממשלה נתניהו אצל מרן ראש הישיבה זצ"ל בישיבה, וכל הרחוב היה מלא באופנועים ומשטרה, ובכל קומה של המדרגות הועמד זקיף גבוה חמוש ועיניו משוטטות על העולים והיורדים. היה זה בתחילת סדר צהרים וכשיצאתי מחדרי ראיתי שכל הישיבה כמרקחה, ובכל קומה מביט בך הזקיף והיתה תחושה של פחד. בקומה רביעית סמוך למשרדו של מרן, היה לחץ ודחוק גדול יותר. לכן לא נכנסתי לבית המדרש אלא המשכתי עוד קומה לספריה ששם הוקל הלחץ מאד. והנה אני פוגש בספריה את רבי רחמים. תמהתי בפניו 'מה הרב עושה כאן', והחזיר לי באותו מטבע לשון 'מה שאתה עושה כאן'... אמרתי לו "ראיתי את השוטרים ועיניהם הבולשות וקבלתי פחד ובאתי לכאן", והחזיר לי בחיוך 'גם אני'".

כיצד השפיעה דמותו של רבי רחמים על הרב, ומה נחרת בזכרונו מהנהגתו?

"אחרי נישואיי, הוזמנתי לאכול אצלו בסעודת ליל שבת, והתרשמתי מאד. הילדים היו קטנים וממושמעים מאד, וכולם קראו סביב השולחן את כל התיקונים של הרב האר"י והבן איש חי (קטע "זכור את יום השבת לקדשו" קראו לפני הסעודה, ושאלתיו למה שינה. ואמר כי באמצע הסעודה זזים והולכים ועכשיו יותר טוב). במיוחד נפעמתי ממעמד הקידוש. הרב החזיק את כוס הקידוש באימה וביראה וברצינות עד שכמעט היה ניתן למשש את האוירה המרוממת. מאז השתדלתי ליישם כל זה בביתי. ופעמים רבות כשאני מחזיק את כוס הקידוש, אני נזכר איך הוא היה עושה ומחקה אותו בהתרגשות וברצינות.

"ובכלל, היתה לו הדרת פנים מיוחדת. פעם נסענו כל הישיבה לירושלים, ורגיל הייתי להזדרז לשבת לידו להעביר שעה של נחת. באמצע הנסיעה עמד שוטר בכביש וסימן לעצור. הנהג עצר ופתח את הדלת. השוטר עלה במדרגות ובכלל לא הסתכל לכיוון הנהג, אלא פנה ישירות לרבי רחמים ואמר לו 'תברך אותי'. רבי רחמים בירך אותו, הנהג נשם לרווחה והמשכנו בדרכנו.

"שמעתי פעם דרשה מהרב דבלייצקי זצ"ל שאמר שאדם צריך להתנהג כמו חייל בצבא ה'. החייל מבטל את כל רצונותיו כלפי המפקד. הוא קם בשעה שקובעים לו ומתלבש כפי מה שמורים לו, ואוכל בזמן המדויק שהוקצב לו, וכך כל פרט ביומו הפרטי מכוון לעשות מה שיגידו לו. כך ממש צריך להרגיש יהודי. המפקד הוא הקב"ה והפקודות נכתבו בתורה שבכתב ושבע"פ, ולא נותר לך אלא לכוון כל פרט ביומך הפרטי לעשות מה שיגידו לך. כששמעתי דרשה זו, צפה מיד מול עיני דמותו החביבה של רבי רחמים. כל פעולותיו היו מדודות ושקולות. בכל פעם שנכנס לבית המדרש להתפלל ראית עליו רצינות גדולה, ככהן הנכנס לפני ולפנים. בתפלה היה מונה מעות, וכשלמד ראיתי שמתרכז ומנסה לרדת לשורש הענין. גם בארוחות היה ניכר שיש עליו מורא שמים".

ולסיום...

"חסרנו אדם גבוה שהיה שייך לזמנים קדומים ונאצלים. סולם מוצב ארצה וראשו מגיע השמימה. פרוש מהבלי העולם הזה. התורה היא חייו ומשוש לבו. אכל מהעולם הזה כגרוגרת דרבי צדוק, וענוות חן על פניו. תנצב"ה.

קרדיט צילומים: עזרא טרבלסי, מושיק, עובדיה חדוק, ש.פ.ה

יום הכיפורים במחיצת מורנו ראש הישיבה הגה"צ רבי צמח מאזוז שליט"א

תפילות יום הכיפורים התקיימו בהיכל ישיבת 'כסא רחמים' בראשות ראש הישיבה הגה"צ הרב צמח מאזוז שליט"א. המונים מבוגרי הישיבה הגיעו מכל רחבי הארץ להסתופף בצל הישיבה ביום הקדוש בשנה. ערב קודם לכן, כמידי שנה במוצאי השבת הוזמן חבר מועצת הרבנות הראשית רו"מ 'יביע אומר' הגאון הרב יגאל כהן לשאת את משא דרשת שבת שובה בהיכל הישיבה. בערב היום הקדוש ערך ראש הישיבה פדיון כפרות באופן אישי לרבים מבחורי הישיבה וכן פדיון נפש עבור ידידי הישיבה.

בדברי כיבושין קודם 'כל נדרי' עמד הגר"צ על סתירה שיש לכאורה כי בתפלה אנו מכנים את יום הכיפורים - "יום אדיר בימי שנה" ומאידך בגמרא נאמר "לא היו ימים טובים לישראל כיום הכיפורים"? ראש הישיבה ביאר כי לשבים בתשובה שלימה ומתחרטים - הוא יום טוב, ומאידך לשאינם - הוא יום אדיר ונורא לחיוב.

עוד אמר הגר"צ כי כעת היא הישורת האחרונה ועלינו להתעורר כי ביום זה נחתם מהלך כל השנה כולה. ראש הישיבה ציין כי אנחנו רואים בעין את התקרבות הגאולה, והוסיף כי בערב החג סיפר לו תלמיד שראש הממשלה השתתף אמש בסליחות המרכזיות בכותל המערבי. הגר"צ התבטא כי אם לאחר 78 שנים מהקמת המדינה, רה"מ מגיע ומשתתף בפומבי בסליחות, אחר שלא קרה כך אף פעם, זהו מראה יוצא דופן שמעיד גם על ההתקרבות בעם בזמן זה.

בהוצאת ספרי התורה ב'כל נדרי' כיבד ראש הישיבה בישיבה הקטנה את הבחורים המתחייבים לקבל על עצמם שלא להפסיק בדברים בטלים בסדרי א' וב' עד לסוף זמן חורף. ובישיבה הגדולה לאלו המקבלים על עצמם סך מסוים של דפי גמרא. ספר 'כל נדרי' היה ספר התורה שהוכנס לפני כשלשה חודשים לכבודו של ראש הישיבה זצ"ל. לאמירת 'כל נדרי' עמדו ראש הישיבה, הגר"י חדאד והגר"מ סגרון - משגיחי הישיבה הגדולה הקטנה.

קטע מרטיט נרשם השנה עת ערך הגר"צ לאחמ"כ את ההשכבות לגדולי וחכמי ישראל כנהוג לאחר 'כל נדרי', והזכיר השנה בתוכם לראשונה את אָחָיו ראש הישיבה זצ"ל והגאון רבי רחמים מאזוז זצ"ל, כאשר קולו נשנק מבכי.

בתפילת ערבית עבר לפני התיבה הגאון הרב עובדיה מאזוז, בנו של הגר"צ ור"מ בישיבה, בסיום התפלה קראו יחד את משניות מסכת יומא ולאחמ"כ עברו המוני תלמידי ובוגרי הישיבה לברכת 'גמר חתימה טובה' כנהוג. הגר"צ קרא שלא להתעכב יתר על המדה בלימוד ובתפלה בלילה ואמר כי זו עצת היצר כי העושה כן למחר העייפות תגבר עליו ונמצא יוצא שכרו בהפסדו.

קודם שחרית הביא ראש הישיבה מדברי הגר"נ יגן זצ"ל שציטט כמה מגדולי הדורות שבשנים עברו אחר שראו ממאורעות השנה התבטאו: "אילו הייתי יודע באלול הקודם שכך ייגזר, היינו מרעישים עולמות". ואמר כי כעת זו ההזדמנות לפני החתימה ושלא נתעורר מאוחר ונאמר למפרע. בתפילת שחרית עבר לפני התיבה הגאון הרב יצחק בוכריץ, מרמ"י הישיבה.

הגאון הרב רפאל מאזוז, בנו של הגר"צ ומרמ"י הישיבה, עבר לפני התיבה בתפלת מוסף. קודם התפלה התבטא ראש הישיבה כי זו התפלה המרכזית שביום וגם אם נחה על אדם עייפות שלא ירתע אלא יאזור כגבר חלציו ויתעורר בתחינה. בקריאת ההפטרות בשחרית ובמנחה כיבד ראש הישיבה את הרב יאיר מאזוז, בנו של הגאון רבי רחמים מאזוז זצ"ל, מראשי הישיבה, שהלך לעולמו בשנה החולפת.

לפני התיבה בתפלת מנחה עבר הגאון הרב נסים מאזוז, מרמ"י הישיבה. בדברי כיבושין שנשא הגר"צ קודם תפלת נעילה כי שגור בפי העולם המשפט "פספסתי את הרכבת", ועכשיו זה ממש כך אלו הרגעים האחרונים לפני החיתום ועלינו לנצלם, להתחרט ולקבל קבלה טובה ולהראות נכונות ורצינות לפחות בשעת הנעילה. בשיאו של היום הקדוש בתפלת הנעילה עבר ראש הישיבה כשליח ציבור לפני התיבה.

לאחר תפלת ערבית, עברו לפני ראש הישיבה כלל בחורי הישיבה ובוגריה לברכת 'תזכו לשנים רבות נעימות וטובות' כנהוג. לאחר טעימה קלה נערך סדר לימוד ממושך של כלל בני הישיבה בבית המדרש כפי הנהוג מידי שנה בצאת היום הקדוש.

בישיבה נהוג כי בכל תפלה בימים הנוראים, פתיחת ההיכל של תפילת הפרנסה נמכרת בדפי גמרא. הפתיחה נמכרה בכלל התפילות בסכומים גבוהים של עשרות אלפי דפים, כאשר בסך הכללי הגיעה לסכום של 68,500 דפי גמרא.

מאות שעות לימוד: עשרות אברכים ובני תורה בישיבת בין הזמנים שנפתחה בקהילה החדשה

עשרות אברכים ובחורים השתתפו בימי חול המועד סוכות בישיבת בין הזמנים החדשה 'קרני רא"ם' ע"ש הגאון הפוסק רבנו רחמים אליהו מאזוז צוק"ל שבקהילת 'מאור אליהו' בבני ברק.

הישיבה, שפנתה לציבור הרחב, קיבלה היענות מרשימה ורחבה מאד. עשרות רבות של אברכים ובחורים, אשכנזים וספרדים כאחד, הגיעו והשתתפו בסדרי הלימוד, כאשר גולת הכותרת היתה השיעור בהלכה מדי יום שנמסר בענייני דיומא ע"י אחד מרבותינו רבני הישיבה שליט"א, בהם: המשגיח הגר"מ סגרון, מורנו הגרא"ב מאדאר, הדיין הגר"א כהן, הגר"ל כהן, הגר"ל ישי.

קהילת 'מאור אליהו' הוקמה בבנין הישיבה הישן ברחוב הרב שר 14 בבני ברק. הקהילה הוקמה ע"י חניכי ובוגרי ישיבתנו הקדושה המתגוררים בסביבה, אברכים בני תורה שחפצו להתפלל יחד במקום מסודר ע"פ נוסחי ומנהגי ישיבתנו הקדושה - בית היוצר. הקהילה נקראה על שמם של רבותינו הגדולים מרן ראש הישיבה רבנו הגדול זצוק"ל והגאון הצדיק רבי אליהו ענקרי זצ"ל, שאף היה מתפלל בבנין זה בימים הנוראים עד לשנותיו האחרונות ממש.

הַמַּטָּרָה – הִתְקָרְבוּת

מֵרֹב שֶׁאָנוּ רְגִילִים לְהִתְפַּלֵּל שָׁלֹשׁ פְּעָמִים בְּיוֹם, אֶפְשָׁר שֶׁמֵּעוֹלָם לֹא עָצַרְנוּ אֶת עַצְמֵנוּ לִשְׁאֹל שְׁאֵלָה פְּשׁוּטָה וִיסוֹדִית: לְשֵׁם מָה בִּכְלָל נוֹעֲדָה הַתְּפִלָּה, הֲרֵי בּוֹרֵא עוֹלָם הַבּוֹחֵן לִבּוֹת וּכְלָיוֹת בְּוַדַּאי יוֹדֵעַ וּמַכִּיר הֵיטֵב אֶת כָּל מַחְסוֹרֵנוּ, וְאִם בָּחַר שֶׁלֹּא לְהַעֲנִיק לָנוּ דָּבָר מְסֻיָּם - כַּנִּרְאֶה שֶׁאֵינוֹ מַגִּיעַ לָנוּ, וּמָה הָעִנְיָן לְהִתְפַּלֵּל עַל כָּךְ?

הָאֱמֶת שֶׁשְּׁאֵלָה זוֹ נוֹבַעַת מִתְּפִיסָה שְׁגוּיָה כְּלַפֵּי מַטָּרַת הַתְּפִלָּה. לַהֲבָנָתוֹ, לָאָדָם יֵשׁ בַּקָּשׁוֹת שֶׁהוּא חֵפֶץ שֶׁיִּתְמַלְּאוּ, וּלְשֵׁם כָּךְ נוֹעֲדָה הַתְּפִלָּה - כְּאֶמְצָעִי לְבַקֵּשׁ מֵהקב"ה שֶׁיְּמַלֵּא מַחְסוֹרוֹ. לְמַעֲשֶׂה, מְלַמְּדֵנוּ רַבֵּנוּ בְּחַיֵּי כִּי הָעִנְיָן הוּא בְּדִיּוּק הָפוּךְ - הַתְּפִלָּה אֵינָהּ אֶמְצָעִי אֶלָּא מַטָּרָה. עֶצֶם הַהִתְקָרְבוּת לָהּ' שֶׁיֵּשׁ בַּתְּפִלָּה - זוֹ הַמַּטָּרָה. אָדָם זָקוּק לִהְיוֹת מְחֻבָּר לקב"ה, וְחִבּוּר זֶה נַעֲשֶׂה עַל יְדֵי שֶׁהוּא נִצָּב לִפְנֵי בּוֹרְאוֹ וּמִתְפַּלֵּל. וּכְדֵי שֶׁתִּהְיֶה לָאָדָם סִבָּה לְהִתְפַּלֵּל וּלְבַקֵּשׁ, מַעֲמִידוֹ הקב"ה בִּפְנֵי קְשָׁיִים רַק כְּדֵי שֶׁיִּתְעוֹרֵר לְהִתְפַּלֵּל וּלְהִתְקָרֵב אֵלָיו. הַתְּפִלָּה אֵינָהּ "פֶּטֶנְט" שֶׁבָּא לְמַלֵּא אֶת חֲפָצָיו שֶׁל הָאָדָם, אֶלָּא דֶּרֶךְ לִיצֹר חִבּוּר בֵּינֵנוּ לְבֵין קוֹנֵנוּ.

וּמִמֵּנִּין לוֹמֵד זֹאת רַבֵּנוּ בְּחַיֵּי?

כַּאֲשֶׁר נֶעְתַּר ה' לִתְפִלַּת יִצְחָק הַמְּבַקֵּשׁ לִזְכוֹת בִּפְרִי בִּטְנָן, נֶאֱמַר "וַיֶּעְתַּר יִצְחָק לַה' לְנֹכַח אִשְׁתּוֹ כִּי עֲקָרָה הִיא וַיֵּעָתֶר לוֹ ה'" (בְּרֵאשִׁית כה, כא). וְלִכְאוֹרָה יֵשׁ כָּאן קֹשִׁי בְּסֵדֶר הַפָּסוּק, שֶׁהֲרֵי תְּחִלָּה יֵשׁ צֹרֶךְ לְצַיֵּן אֶת הָעֲבָדָה שֶׁרִבְקָה בִּכְלָל הָיְתָה עֲקָרָה, וּלְאַחַר מִכֵּן אֶת תְּפִלַּת יִצְחָק עָלֶיהָ? אֶלָּא,

שֶׁכְּדֵי לְיַסֵּד אֶת עַם יִשְׂרָאֵל, הָיָה צֹרֶךְ בִּתְפִלָּה מַשְׁמָעוּתִית, וּכְדֵי לְעוֹרֵר אֶת יִצְחָק לְהִתְפַּלֵּל וּלְהַפְצִיר בַּתְּפִלָּה, עָשָׂה ה' שֶׁרִבְקָה תִּהְיֶה עֲקָרָה. וְלָכֵן הִקְדִּים אֶת הַתְּפִלָּה שֶׁהִיא הָעִקָּר, וְהָעֲקָרוּת רַק אֶמְצָעִי לְהַגִּיעַ אֵלֶיהָ.

הֲיָדַעְתָּ?

הַסַּנְדָּק שֶׁיָּשַׁב בַּהֵכִי הַרְבֵּה בְּרִיתוֹת

מָרָן רַבֵּנוּ עוֹבַדְיָה יוֹסֵף זצ"ל. לְפִי הַעֲרָכָה זָכָה לָשֶׁבֶת כְּסַנְדָּק לְכְּ-25,000 יְלָדֵי יִשְׂרָאֵל. חֶלְקָם נִקְרְאוּ בִּשְׁמוֹ. וְזָכָה לָשֶׁבֶת כְּסַנְדָּק לְאַרְבָּעָה דּוֹרוֹת - אָב, בְּנוֹ, נֶכְדּוֹ וְנִינוֹ. כְּמַעַט וְלֹא הָיָה יוֹם שֶׁלֹּא שִׁמֵּשׁ כְּסַנְדָּק. בַּשָּׁנִים הָאַחֲרוֹנוֹת לְחַיָּיו, הִסְכִּים לְשַׁמֵּשׁ כְּסַנְדָּק רַק בְּבֵית הַכְּנֶסֶת שֶׁבְּבֵיתוֹ.

מָה בַּתְּמוּנָה?

מאת הרב מאיר גבאי

גלו את הפתגם שבתמונה

(תורה אור הוא המאיר את העולם)

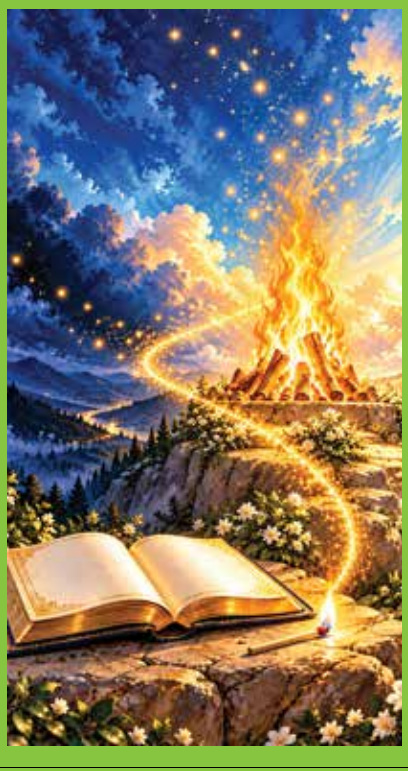
מִכָּל מְלַמְּדַי הִשְׂכַּלְתִּי

מַה לּוֹמְדִים מִ – גַּפְרוּר

גֻּפְרוּר אֶחָד קָטָן, יָכוֹל לְהַצִּית מְדוּרָה גְּדוֹלָה.

כָּךְ, מְעַט מִן הָאוֹר דּוֹחֶה הַרְבֵּה מִן הַחֹשֶׁךְ. לְפְעָמִים דְּבַר תּוֹרָה קָצָר בְּכֹחוֹ לְהַדְלִיק וּלְהַבְעִיר אֶת הַנִּיצוֹץ הַיְהוּדִי הֶחָבוּי.

(מָרָן הראש"ל רַבֵּנוּ עוֹבַדְיָה יוֹסֵף זצ"ל)

בסוד השיח ה'

להתווכח במקום לריב

מספרים על שני בני זוג צעקניים במיוחד, שבאו להתייעץ עם הרב, איך לפשר ביניהם... אמר להם הרב, "לצעוק זה בסדר, אלא שצריך ללמוד לצעוק. אל תצעקו ביחד, תצעקו אחד אחד, כך תזכו שניכם לשמוע את הצעקות... אבל אם תצעקו ביחד, רק אחד ישמע מה אתם אומרים.... זה השכן".

האם צריך להיבהל מויכוחים בחיי הזוגיות??? ממש לא.

לימדונו חז"ל, כשם שפרצופיהם שונים, כך דעותיהם אינן שוות. **ולכן מה שהופך אותנו לבני אדם שונים, הם הרצונות שלנו.** אמנם שני בני הזוג יש להם רצון משותף לגור יחד תחת קורת גג אחת, אבל זה לא סותר שיש להם רצונות שונים, ודעות שונות. העימות הזה בין הרצונות השונים, יכול להוביל לויכוחים ומריבות, אך אין לחשוש מפניהם, אלא צריך להכיר את הסיבה לכך, ולשלוט בהם.

כאשר פורצת מריבה, אנו נוטים לחפש את הצודק, ואת האשם... מתוך מחשבה שהמריבה נגרמה באשמתו של אחד הצדדים. אבל, זו טעות. **יתכן בהחלט שלמריבה זו יש שני צודקים, וגם שני אשמים.** לכל אחד יש מערכת רצונות משלו, ודרכה הוא מתבונן במציאות, ולכן פעמים רבות נגלה, כי כל אחד מאיתנו מצדיק את עצמו, ובטוח שהוא הצודק, והצדקה זו, פירושה הצדקת הרצונות שלי.

אבל עלינו להבין ולזכור, שהויכוחים והמריבות, אינם בינינו אלא בין הרצונות שלנו. ובני זוג שלא חוו מריבה או ויכוח אינם ראויים לשם זה... בני זוג מבקשים לשתף אחד את השני בדעותיהם ורצונותיהם, ושיתוף זה אי אפשר שלא יגרום לויכוחים או מריבות.... אם הכל זורם כשורה, ועדיין לא התווכחתם, יש מקום לדאגה.... ואם התחלתם להתווכח, אתם רשאים לשמוח, כי זהו סימן מובהק לחיי נישואין תקינים... **הויכוח בחיי הנישואין, משול לכלי עבודה, ביכולתו לתקן ולבנות, אך גם לקלקל ולהרוס. בכוחו לדרדר את הזוגיות לתהום, אך גם להעצים ולהעלות אותה לגבהים...** כמו בכל תחום, גם לויכוח יש כללים, וכדי להפיק מהם תועלת, אנו חייבים להכיר אותם.

חז"ל מספרים לנו על המחלוקות הרבות שהיו בין בית שמאי לבית הלל, שאע"פ שהם היו פוסלין ומכשירין אחד את השני, בכ"ז לא נמנעו לשאת נשים בית שמאי מבית הלל ולהיפך. הויכוחים ביניהם לא גרמו להם לכעס ומריבה שיצרו ניתוק קשר ביניהם, אלא להיפך הם חיו בשלום אחד עם השני.

ומה היתה שיטת הויכוח ביניהם? תלמידי בית הלל היו עוסקים בטענות בית שמאי, ומסבירים אותם היטב, ורק לאחר מכן, היו מציגים את שיטתם הם. **זוהי דוגמא נפלאה, המלמדת איך מפיקים תועלת מויכוח...** כאשר אנחנו מבארים תחילה את טענות הצד השני, חוזרים על דבריו, ומראים לו שהבנו היטב מה שהוא אמר, מצב זה מראה לו, ששמענו היטב את דבריו, והקשבנו להם, ואנו לא עונים על הדברים, לפני שהפנמנו אותם. דבר שני, אנו גורמים לעצמנו לעמוד במקומו, ולהרגיש אותו יותר, ומצב זה מאפשר להבין אותו, להקשיב, להכיל, ולא מיד לתקוף ולענות לו במהירות.

מדוע קשה לנו לנהוג ככה בעצמנו? כי אנחנו חוששים שויכוח מראה על אי התאמה, ואי התאמה יכולה לגרום לפירוד... ולכן כל אימת שעולה ויכוח, אנו צופים וחוששים לגרוע מכל, ומיד אנו מנסים להצדיק את עצמנו, שלא אנחנו אשמים במה שקרה, ומתחפרים בעמדתנו, או שמנסים להשתיק את הענין, לוותר ולהעביר...

אך צריך לדעת ולזכור שחיכוכים ואי הסכמה, בנושאים שונים בחיי הנישואים, אינם תוצאה של אי התאמה, אדרבה זו יצירה נפלאה, ואם הויכוחים ייעשו בצורה הנכונה, הם יהוו מנוף אדיר לזוגיות מוצלחת. כי נישואין אינם מיזוג והתבטלות הדדית, שכן כולנו בני אדם עם רגשות שונים ואין כל סיבה לבטלם או לדכאם, הנישואים מהווים נסיון מרתק ליצור קשר ומכנה משותף בין הרגשות של השניים. אם נבין זאת באמת, לא נחשוש מן הויכוח יותר, ואף נגלה שהוא לא מאיים עלינו עוד. **ואם נתייחס לויכוח כאמצעי המרומם את הזוגיות, נוכל אף ליהנות ממנו.**

בני זוג שהגיעו להתייעץ, סיפרו שהם מסתדרים מצוין, וקיימת ביניהם הבנה ברוב הנושאים, רק בנושא של הפוליטיקה יש להם חילוקי דעות, האם זה מדאיג??? ענה להם הרב שזה ממש לא מדאיג וויכוח לא מסכן את הזוגיות, להיפך הוא בונה אותה, מעשיר ומעצים. אם נתמקד בסיבת הויכוח, ונכבד את יתר חלקי אישיותו של הבן זוג, הויכוח רק יעצים את הקשר ביניכם... בהצלחה.

בפרקים הבאים, נכיר את יסודות הויכוח, והדרך הנכונה להתווכח.

מלי

> פרק ד' המשך מהפרק הקודם :

עבור האשה המחמאות אינן מותרות, הן צורך של ממש, מזונה של הנפש הנשית והכוח המחייה אותה. וכן הדבר גם אצל הילדים. המחמאות והדיבור הנכון, גורמות לשינוי מיידי במצבי הרוח אצל האשה והילדים, ובכוחן גם לשנות לגמרי את האווירה בכל המרחבים הרגשיים בבית.

חז"ל מגלים לנו סוד: עשרה קבין של דיבור ירדו לעולם, ותשעה נטלו הנשים... גם אם ממבט ראשון נראה כי יש באמירה הזו התייחסות שלילית לאשה, אין הדבר כך. חז"ל מבקשים להדגיש כי אצל האשה משמש הדיבור לצורך חשוב מאד, שאם לא כן לא היתה נוטלת ממנו מידה רבה כ"כ. הדיבור הוא חלק כה מרכזי באישיותה, עד שגם אם ימאס לה מכל מעדני העולם ומכל הטיולים וההנאות שראתה וחוותה, בדבר אחד היא לא תמאס לעולם - בדיבור. לפי שאין האשה מתקשרת עם בן זוגה אלא בכח הדיבור, ולכן הוא חשוב לה כ"כ, ולא תוכל לוותר עליו.

הגבר לעומת זאת, לא זכה אלא לקב אחד של דיבור. זאת הסיבה שגברים אינם מרבים לדבר אלא לצרכים תכליתיים. גברים בכלל אינם מרבים לדבר על רגשותיהם, ולבטא אותם, (אם לא שהאשה מבקשת ומצליחה לפתוח את לבו) עבורם הדיבור הוא ככלי ענייני בלבד. ולכן רוב החיכוכים הפוקדים את הקשר הזוגי מקורם בהבדל המובנה הזה. היא לא מבינה מדוע הוא מקמץ במילים.... והוא לא מבין מדוע היא מרבה ללהג הרבה ולבזבז לשיטתו את הדיבור שלא לכך נועד....

על פי ספרו של הרב לסרי "זוגיות עם רגש"

ישיבת
ברכת השם
ישיבה לבעלי מגיינים
סדום נ.נ.ב

כוחם גדול!

מורנו ראש הישיבה
הגאון הרב **צמח מאזוז** שליט"א

"ובודאי תתברכו מפי עליון
בברכה המשולשת
עושר, בריאות איתנה, ובנים צדיקים"

מרן אור העולם
רבנו **מאיר מאזוז** זיע"א

"כל אחד ואחת שיתרום יתברך מן
השמים הוא ובניו ובנותיו ומשפחתו
בעושר ואושר וחיים טובים
וארוכים וכל טוב סלה"

ההגרלה הגדולה על

72,000 ש"ח

ועוד עשרות
הגרלות בונוס למקדימים

האירוע הגדול

הילולת הצדיקים

יום שלישי ט' חשוון (20/10 למניינם)
אולמי "אחוזת דניאל" - גברים
אולמי "היכל דניאל" - נשים
נתיבות

ממשיכים מכוחו
של מרן זיע"א

1700-111-055